

R.A. Monitorul Oficial
Centrul pentru relații cu publicul
CONFORM CU ORIGINALUL

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 184 (XXVIII) — Nr. 1007 bis

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Joi, 15 decembrie 2016

SUMAR

	<u>Pagina</u>
Anexa la Hotărârea Camerei auditorilor financiari din România nr. 103/2016 privind aprobarea Ghidului de bune practici pentru raportarea de către auditorii financiari a tranzacțiilor suspecte de spălare a banilor și de finanțare a terorismului	3-73

ACTE ALE CAMEREI AUDITORILOR FINANCIARI DIN ROMÂNIA

CAMERA AUDITORILOR FINANCIARI DIN ROMÂNIA

HOTĂRÂRE

privind aprobarea Ghidului de bune practici pentru raportarea de către auditorii financiari a tranzacțiilor suspecte de spălare a banilor și de finanțare a terorismului*)

Având în vedere Procesul-verbal nr. 11.022 încheiat la data de 28 noiembrie 2016 privind consultarea electronică a membrilor Consiliului Camerei Auditorilor Financiari din România și votul valabil exprimat, în temeiul:

— prevederilor art. 6 alin. (3) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 75/1999 privind activitatea de audit financiar, republicată, cu modificările și completările ulterioare;

— prevederilor art. 15 alin. (3) din Regulamentul de organizare și funcționare a Camerei Auditorilor Financiari din România, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 433/2011;

— prevederilor art. 10 și art. 20 alin. (2) din Legea nr. 656/2002 pentru prevenirea și sancționarea spălării banilor, precum și pentru instituirea unor măsuri de prevenire și combatere a finanțării terorismului, republicată, cu modificările ulterioare;

— prevederilor Hotărârii Consiliului Camerei Auditorilor Financiari din România nr. 68/2015 pentru aprobarea Normelor privind instituirea de către auditorii financiari a măsurilor de prevenire și combatere a spălării banilor și a finanțării terorismului;

— prevederilor Hotărârii Consiliului Camerei Auditorilor Financiari din România nr. 51/2015 privind modalitatea de adoptare a hotărârilor Consiliului Camerei Auditorilor Financiari din România,

Consiliul Camerei Auditorilor Financiari din România hotărăște:

Art. 1. — Se aprobă Ghidul de bune practici pentru raportarea de către auditorii financiari a tranzacțiilor suspecte de spălare a banilor și de finanțare a terorismului, prevăzut în anexa care face parte integrantă din prezenta hotărâre și intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al României.

Art. 2. — Prezenta hotărâre se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Președintele Camerei Auditorilor Financiari din România,
Gabriel Radu

București, 28 noiembrie 2016.
Nr. 103.

*) Hotărârea nr. 103/2016 a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1007 din 15 decembrie 2016 și este reprodusă și în acest număr bis.

GHID

DE BUNE PRACTICI PENTRU RAPORTAREA

DE CĂTRE AUDITORII FINANCIARI A TRANZACȚIILOR SUSPECTE

DE SPĂLARE A BANILOR ȘI DE FINANȚARE A TERORISMULUI

București, 2016

CUPRINS

Capitolul 1: Dispoziții generale

- 1.1. Introducere
- 1.2. Scopul Prezentei Ghid
- 1.3. Rolul Oficiului Național de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor
- 1.4. Rolul Camerei Auditorilor Financiari din România

Capitolul 2: Obligațiile auditorilor financiari în calitate de entități raportoare

- 2.1. Responsabilități ale auditorului financiar, ca entitate raportoare
- 2.2. Desemnarea unei persoane/persoanelor responsabile în relația cu Oficiul Național de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor.
- 2.3. Implementarea unui sistem de control intern adecvat în cadrul entității raportoare
- 2.4. Politica internă de Instruire a personalului

Capitolul 3: Politici și proceduri interne specifice ale auditorului financiar, ca entitate raportoare

- 3.1. Proceduri de Cunoaștere a Clienței
 - 3.1.1. Analiza de risc a Clienței
 - 3.1.2. Măsuri standard de cunoaștere a clienței
 - 3.1.3. Măsuri simplificate de cunoaștere a clienței
 - 3.1.4. Măsuri suplimentare de cunoaștere a clienței
- 3.2. Proceduri de Acceptare a Clienței
- 3.3. Politica de contractare a Clienței
 - 3.3.1. Confidențialitatea contractuală
- 3.4. Proceduri și Măsuri necesare de aplicat în cadrul misiunii de audit
 - 3.4.1. Măsuri aplicate pentru planificarea misiunii
 - 3.4.2. Măsuri aplicate în derularea misiunii
 - 3.4.3. Revizuirea încadrării clientului în categoria de risc adecvată, în urma analizei informațiilor suplimentare obținute
 - 3.4.4. Aplicarea testelor de detaliu în vederea identificării unor tranzacții neobișnuite/suspecte
 - 3.4.5. Utilizarea terților în cadrul misiunii de audit
 - 3.4.6. Măsuri aplicate în finalizarea misiunii
 - 3.4.7. Declarația Conducerii/Scrisoarea de Reprezentare (ISA 580)
- 3.5. Procedura de Raportare
 - 3.5.1. Rapoarte interne între membrii echipei de audit
 - 3.5.2. Rapoarte emise către ONPCSB

3.5.3. Rapoarte emise către Client privind viciile sau carențele semnificative de control intern

3.5.4. Raportare către utilizatorii informațiilor financiare - raportul de audit

3.6. Arhivarea rapoartelor și evidențelor ca entitate raportoare

3.7. Continuarea relațiilor cu Clientela după Raportare

3.8. Alte Obligații

Cap.4 - Precizări privind cerințele de aplicare ale prezentului Ghid

ANEXE

ANEXA 1: NOTIFICARE PRIVIND DESEMNAREA PERSOANEI RESPONSABILE DE ÎNDEPLINIREA PREVEDERILOR LEGII NR. 656/2002 LA ONPCSB

ANEXA 2: EVIDENȚA INSTRUIRII INTERNE

ANEXA 3: CHESTIONAR DE RISC LEGAT DE CONTROLUL INTERN ÎN PREVENIREA SPĂLĂRII BANILOR ȘI/SAU FINANȚAREA TERORISMULUI

ANEXA 4: RAPORT DE TRANZACȚII CU NUMERAR

ANEXA 5: RAPORT DE TRANSFERURI EXTERNE

ANEXA 6: RAPORT DE TRANZACȚII SUSPECTE

ANEXA 7: NOTIFICARE PRIVIND TRASMITEREA RAPORTULUI DE TRANZACȚII SUSPECTE CĂTRE ONPCSB

ANEXA 8: Cunoașterea de către auditorul financiar a etapelor procesului de spălare a banilor

ANEXA 9: Listă neexhaustivă a factorilor și tipurilor de dovezi cu privire la riscurile potențial mărite

ANEXA 10: Listă neexhaustivă a factorilor și tipurilor de dovezi cu privire la riscurile potențial reduse

ANEXA 11: Exemple de clienți care pot fi implicați în spălarea banilor

ANEXA 12: Definiții, noțiuni și termeni utilizați în legislația aplicabilă

ACTE NORMATIVE ÎN VIGOARE LA DATA ELABORĂRII PREZENTULUI GHID

Capitolul 1: Dispoziții generale

1.1. Introducere

Fluxurile de bani iliciți pot deteriora integritatea, stabilitatea și reputația sectorului financiar și pot amenința atât piața internă, precum și dezvoltarea internațională. Spălarea de bani, finanțarea terorismului și criminalitatea organizată rămân probleme semnificative care sunt abordate atât în legislația europeană cât și în cea națională.

În conformitate cu prevederile art. 10 lit. e) din Legea nr. 656/2002, republicată și cu dispozițiile Hotărârii Guvernului nr. 594/2008 privind aprobarea Regulamentului de aplicare a prevederilor Legii nr. 656/2002 pentru prevenirea și sancționarea spălării banilor, precum și pentru instituirea unor măsuri de prevenire și combatere a finanțării actelor de terorism, cu modificările și completările ulterioare, auditorii financiari, persoane fizice și firme de audit, sunt *entități raportoare*, având toate obligațiile ce decurg din legislația de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării actelor de terorism.

Pentru punerea în aplicare a legislației menționate mai sus, Hotărârea Consiliului CAFR nr.68/2015 stipulează în mod expres la art. 5 faptul că, în aplicarea și înțelegerea mecanismului de cunoaștere a clientelei, a legislației de prevenire și combatere a spălării banilor, precum și a finanțării terorismului, auditorii financiari, persoane fizice și firme de audit¹, trebuie să elaboreze și să aplice politici și proceduri proprii de control intern, de evaluare și de gestionare a riscurilor, de păstrare a evidențelor și de raportare, precum și de monitorizare a conformității cu aceste politici și proceduri, pentru a preveni și împiedica implicarea auditorilor financiari în tranzacții suspecte de spălare de bani și finanțare a terorismului, asigurând și instruirea corespunzătoare a angajaților sau a colaboratorilor/subcontractanților acestuia.

1.2. Scopul Prezentului Ghid

Ghidul de bune practici pentru raportarea de către auditorii financiari a tranzacțiilor suspecte de spălare a banilor și de finanțare a terorismului are în vedere **prezentarea elementelor de bază**, privind măsurile de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului, aplicabile de către toți auditorii financiari, membri ai Camerei Auditorilor Financiari din România (CAFR), în cadrul

¹ În cuprinsul acestui Ghid sintagma „*auditori financiari*” se referă la *auditori financiari activi, persoane fizice și firme de audit*, înregistrate la Camera Auditorilor Financiari din România.

misiunilor derulate la entitățile publice și private, precum și stabilirea **unui cadru general** pentru cunoașterea clienților, identificarea unor potențiale riscuri în gestionarea relației cu clienții și p e n t r u realizarea unui sistem eficient de control intern în vederea evitării acestor riscuri.

Acest Ghid nu este exhaustiv sau limitativ. Auditorul financiar, în cursul derulării angajamentelor își va individualiza, personaliza sau adapta, după caz, orice procedură considerată a fi necesară pentru a se asigura conformitatea cu cerințele legale în vigoare.

1.3. Rolul Oficiului Național de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor

Oficiul Național de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor este Unitatea de Informații Financiare a României (FIU) de tip administrativ, cu rol de lider în elaborarea, coordonarea și implementarea sistemului național de combatere a spălării banilor și finanțării terorismului.

Oficiul (ONPCSB) funcționează ca organ de specialitate cu personalitate juridică în subordinea Guvernului și, în conformitate cu prevederile art. 26 alin (2) din Legea nr.656/2002, „are ca obiect de activitate prevenirea și combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului, scop în care primește, analizează, prelucrează informații și sesizează, în condițiile art.8 alin (1), Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și Serviciul Român de Informații”.

Oficiul efectuează analiza tranzacțiilor suspecte, în baza procedurilor interne specifice de organizare și funcționare, fie:

- a) la sesizarea oricăreia dintre persoanele prevăzute la art. 10 din Legea nr. 656/2002 republicată cu modificările și completările ulterioare;
- b) din oficiu, când ia cunoștință pe orice altă cale, despre o tranzacție suspectă.

ONPCSB nu are obligația și nici puterea juridică de a răspunde sesizărilor trimise către acesta de persoanele prevăzute la art. 10 din Legea nr. 656/2002 sau de a emite o părere referitoare la veridicitatea suspiciunilor sesizate sau nu. Ca atare, nici o sesizare a auditorilor financiari, legată de tranzacții suspecte sau de alte tipuri de rapoarte, nu este urmată de un răspuns din partea ONPCSB.

Suspiciunea auditorului va fi tratată de acesta prin perspectiva Standardelor Internaționale aplicabile și a raționamentului profesional, fără a solicita un punct de vedere al acestei autorități în vederea clarificării suspiciunii existente.

1.4. Rolul Camerei Auditorilor Financiari din România

Camera Auditorilor Financiari din România, în calitatea sa de persoană juridică autonomă, înființată prin Ordonanța de Urgență a Guvernului nr.75/1999, republicată, cu modificările și completările ulterioare², organizație profesională de utilitate publică, fără scop patrimonial, are competența de a emite, în sprijinul activității profesionale a membrilor săi ghiduri și îndrumări practice care să susțină calitatea serviciilor desfășurate în interes public.

În acest sens, în aplicarea Legii nr. 656/2002, Consiliul CAFR, prin Hotărârea nr. 68 din 21 decembrie 2015, a aprobat „Normele privind instituirea de către auditorii financiari a măsurilor de prevenire și combatere a spălării banilor și a finanțării terorismului” (în cele ce urmează „Normele”).

Prin aceste Norme se stabilesc mecanisme și măsuri de prevenire și combatere a spălării banilor și a finanțării terorismului, ce trebuie implementate de auditorii financiari și, totodată, se reglementează standardele minime pentru elaborarea de către auditorii financiari a politicilor și procedurilor proprii de cunoaștere a clienților, astfel încât aceștia să poată administra în mod eficient riscul spălării banilor, precum și al finanțării terorismului³.

Aplicarea prevederilor acestor Norme are ca scop **protejarea auditorilor financiari**, persoane fizice sau firme de audit, împotriva riscurilor majore legate de contextul Legii nr. 656/2002, dar numai în limita responsabilităților specifice activităților desfășurate în calitate de membri ai CAFR, prevăzute de Standardele Internaționale aplicabile și de legislația/reglementările emise de CAFR.

Modalitatea de raportare și implicare a CAFR în acest proces de raportare a entităților raportoare sunt detaliate în prezentul Ghid la subcapitolul 3.5.

Ca o recomandare generală, auditorii financiari ar trebui să țină cont și de eventualele ghiduri practice sau de normele privind prevenirea și combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului elaborate de alte organisme profesionale, naționale sau internaționale, în măsura în care auditorul este membru și al acestor organisme sau derulează misiuni specifice acestora (de exemplu: Camera Consultanților Fiscali din România, Corpul Experților Contabili și Contabililor Autorizați din România, Association of Chartered Certified Accountants - ACCA, Institute of Internal Auditors - IIA etc.).

² A se vedea și Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 90 din 24 iunie 2008 - actualizată - privind auditul statutar al situațiilor financiare anuale și al situațiilor financiare anuale consolidate și supravegherea în interes public a profesiei contabile (aplicabilă începând cu data de 1 februarie 2014).

³ Art. 2 din Hotărârea Consiliului CAFR nr. 68 din 21 decembrie 2015.

Capitolul 2: Obligatiile auditorilor financiari în calitate de entități raportoare

2.1. Responsabilități ale auditorului financiar, ca entitate raportoare

În contextul Legii nr. 656/2002 și al clarificărilor ulterioare aduse de reprezentanții ONPCSB în cadrul cursurilor susținute în colaborare cu CAFR, auditorii financiari au două responsabilități de raportare:

- a) **În calitate de persoană care derulează în nume propriu** tranzacții cu numerar, în lei sau în valută, a căror limită minimă reprezintă echivalentul în Lei a 15.000 Euro, indiferent dacă tranzacția se execută printr-o singură operațiune sau prin mai multe operațiuni care par a avea o legătură între ele (de ex.: încasări de onorarii în numerar de la același client sau retragerea de dividende în numerar). În acest caz există doar responsabilitatea de raportare a propriilor tranzacții cu numerar pe raport specific, **dacă este cazul** (vezi Anexa 4). Mai exact, este **important de reținut**, cu privire la raportarea operațiunilor cu sume în numerar, având în vedere Legea nr. 70/2015 pentru întărirea disciplinei financiare privind operațiunile de încasări și plăți în numerar (și pentru modificarea și completarea OUG 193/2002 privind introducerea sistemelor moderne de plată), care limitează încasările și plățile în numerar la 5.000 lei/10.000 lei (și echivalentul lor în valută), după caz, situația operațiunilor cu sume în numerar, în lei sau în valută, a căror limită minimă reprezintă echivalentul în lei a 15.000 euro nu mai este posibilă pe teritoriul României. Drept urmare, **obligația de raportare a operațiunilor cu sume în numerar**, în lei sau în valută, a căror limită minimă reprezintă echivalentul în lei a 15.000 euro **pare inaplicabilă**.
- b) În calitate de entitate raportoare, auditorul este în poziția celui care prestează servicii de audit, acordă consultanță financiară, contabilă sau fiscală sau efectuează alte servicii către Clienții săi, conform literei e) de la art. 10, din Legea nr. 656/2002 și care are responsabilitatea raportării tranzacțiilor suspecte observate în cadrul serviciilor acordate.

Așa cum este menționat și în art. 6, aliniatele 1, 2 și 3, auditorii vor sesiza suspiciunea lor la data constatării tranzacțiilor suspecte în activitatea Clienților săi (fie că este o operațiune ce urmează să se deruleze, fie că este o operațiune ce a fost efectuată deja) și vor justifica acest lucru în rapoartele necesare de transmis către Oficiu.

Auditorul financiar **nu are obligația de raportare a tranzacțiilor în numerar ale Clienților** săi întrucât această responsabilitate ar trebui să o aibă chiar Clienții, prin procedurile lor interne.

Este însă responsabilitatea auditorului financiar să urmărească existența acestor proceduri de desemnare ale Clientilor și să recomande urgenta lor implementare mai ales în cazul societăților client care desfășoară tranzacții în numerar. Similar, pentru tranzacțiile în numerar, auditorul va evalua controlul intern existent, în conformitate cu cerințele standardelor aplicabile, și va stabili măsura în care este îndeplinită disciplina financiară. Suspiciunile legate de tranzacțiile în numerar ale Clientului fac obiectul rapoartelor de tranzacții suspecte (Anexa 6). Pentru mai multe detalii vezi Capitol 3, în special subcapitolul 3.5.

Prezentul Ghid se referă în special la măsurile ce trebuie adoptate de către auditorii financiari în contextul prestării de servicii de audit, acordării de consultanță financiară, contabilă sau fiscală sau efectuării de alte servicii către Clientii săi (de ex.: servicii de tip audit intern, due diligence etc.) denumite în acest ghid și „angajamente”.

2.2. Desemnarea unei persoane/persoanelor responsabile în relația cu Oficiul Național de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor

Având în vedere responsabilitățile mai sus menționate, auditorii financiari **în calitate de entitate raportoare de tranzacții** suspecte în relația cu Clientii lor au obligația de a desemna printr-un act intern, una sau mai multe persoane responsabile cu aplicarea prevederilor legale referitoare la prevenirea și combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului, conform Art. 20 din Legea nr. 656/2002 coroborat cu Art. 4. din Hotărârea Camerei Auditorilor Financiari din România nr. 68 din 21 decembrie 2015 pentru aprobarea Normelor privind instituirea de către auditorii financiari a măsurilor de prevenire și combatere a spălării banilor și a finanțării terorismului și a Legii nr. 656/2002 pentru prevenirea și sancționarea spălării banilor, precum și pentru instituirea unor măsuri de prevenire și combatere a finanțării terorismului, republicată, cu modificările ulterioare (denumită în continuare Hotărârea CAFR nr. 68/2015).

Numele persoanelor desemnate, care au responsabilități în aplicarea prevederilor referitoare la prevenirea și combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului **vor fi comunicate direct** Oficiului Național de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor, împreună cu natura și limitele responsabilităților menționate. Notificarea (vezi model atașat în Anexa 1) privind persoana/persoanele desemnate în relația cu Oficiul va fi comunicată ONPCSB fie direct la sediu, fie prin intermediul serviciului poștal cu confirmare de primire.

De asemenea, această Notificare trimisă la ONPCSB va fi comunicată și la CAFR în termen de 10 zile lucrătoare de la data comunicării către Oficiu, în vederea unei mai bune trasabilități a implementării procedurilor necesare, ca entitate raportoare.

În cazul **modificărilor permanente/schimbărilor** survenite în ceea ce privește persoana responsabilă desemnată anterior, entitatea raportoare are obligația notificării, în termen de 30 de zile calendaristice de la data modificării, către Oficiu și a notificării către CAFR în cel mult 10 zile lucrătoare de la data comunicării către Oficiu.

CAFR recomandă ca persoanele desemnate în acest sens să fie persoane cu o anumită **experiență**, care cunosc și detaliile unei misiuni de audit, care pot avea acces la informații legate de Clienți în ceea ce privește cunoașterea, analizarea și evaluarea lor și care au capacitatea profesională și un raționament profesional adecvat, astfel încât să poată decide dacă suspiciunea este fondată și dacă trebuie raportată.

În cazul în care ar fi desemnată o persoană fără autoritate, căreia nu i se permite sau nu are acces la informații sau care nu are raționamentul profesional suficient de dezvoltat astfel încât să poată identifica și decide dacă o tranzacție este suspectă, desemnarea ar fi lipsită de conținut, ar fi doar o formalitate.

De asemenea, atragem atenția că în cazul în care **persoanele desemnate sunt indisponibile pe un anumit termen (de exemplu: în concediu/delegate/detașate/transferate temporar)**, trebuie să existe proceduri interne de preluare a responsabilităților acestora.

2.3. Implementarea unui sistem de control intern adecvat în cadrul entității raportoare

În baza prevederilor ISCQ 1, CAFR recomandă ca o regulă generală, implementarea la nivelul fiecărui auditor financiar a sistemelor interne de control adecvate și suficiente pentru a permite detectarea, monitorizarea, raportarea și documentarea tranzacțiilor suspecte în legătură cu Clienții.

Conform ISQC1, toate entitățile raportoare **își vor adapta** procedurile interne de control și sistemele de raportare în funcție de mărimea și complexitatea lor.

În cazul auditorilor – persoane juridice, suspiciunea privind anumite tranzacții va fi discutată cu persoana desemnată. În cazul în care persoana desemnată va găsi întemeiată suspiciunea identificată privind o tranzacție/operațiune, aceasta va raporta tranzacția/operațiunea către ONPCSB (vezi subcapitolul 3.5.1).

În cazul auditorilor – persoane fizice, auditorul cumulează și rolul de persoană desemnată în ceea ce privește raportarea către ONPCSB. În această situație, poate fi avută în vedere consultarea unui

alt auditor sau a unui specialist extern, sub rezerva confidențialității și a anonimității informațiilor oferite.

Procedurile interne ale unei entități raportoare ar trebui să stabilească în mod clar ceea ce se așteaptă de la persoanele care își formează o suspiciune (direct sau indirect) în timpul angajamentului, indiferent de momentul la care aceasta survine.

De aceea recomandăm **în special pentru firmele de audit**, dar și pentru persoanele fizice autorizate, membre ale CAFR, care derulează activități ce intră sub incidența prevederilor menționate, care utilizează subcontractanți sau persoane angajate ce nu sunt direct membre ale CAFR, să urmărească în implementarea sistemelor lor interne de control **cel puțin următoarele aspecte generale:**

- a) **Diseminarea prevederilor legislației referitoare la spălarea banilor și prevenirea terorismului** la angajații, colaboratorii și/sau subcontractorii acestuia și training-ul intern permanent al angajaților. În acest sens, recomandăm stabilirea unui plan de training intern care să urmărească punerea în temă a tuturor celor implicați în angajamentele derulate (direct sau indirect) de prevederile legislative în vigoare, de riscurile și de responsabilitățile lor ca participanți în relația cu Clienții, direct sau indirect.
- b) **Implementarea unui proces atent de selecție și acceptare a Clienților.**
- c) **Monitorizarea și documentarea permanentă a relațiilor cu Clienții** (note ale întâlnirilor, analize de risc, analize procedurale, solicitări de consultare etc.) nu numai în cazul Clienților existenți, ci și a potențialilor Clienți care sunt contactați de către persoanele responsabile cu vânzarea serviciilor. În acest sens, vom detalia în capitolele ce urmează, prevederile legislative și recomandările legate de cunoașterea Clientelei.
- d) **Monitorizarea manierei de respectare a politicilor interne de raportare** a deficiențelor notate în cadrul misiunilor de audit și/sau alte angajamente derulate de auditorul financiar.
- e) **Revizuirea raportului de tranzacții suspecte** de către persoana desemnată.
- f) **Arhivarea atât a documentației cât și a rapoartelor interne**, legate de cunoașterea și evaluarea Clientului, care documentează tranzacția suspectă necesară de raportat. Documentația poate lua orice formă (de ex.: chestionare, foi de lucru, copii documente, note discuții etc.), atâta vreme cât permite o trasabilitate a datelor (pista de audit), o identificare ușoară a informațiilor relevante și asigură inteligibilitatea necesară unei revizuirii externe independente.

Atenție! Acestea sunt doar aspecte minimale ce trebuie respectate de auditorii financiari.

În cazul **auditorilor financiari persoane fizice independente**, membri ai CAFR, aspectele de mai sus au impact sub aspectul respectării prevederilor legislative și, în special, crearea unor politici specifice, așa cum sunt detaliate în Capitolul următor.

În cazul auditorilor financiari – liberi profesioniști înregistrați ca atare, prin excepție de la regula generală, nu este necesară desemnarea formală a persoanei responsabile pentru raportarea tranzacțiilor suspecte la ONPCSB.

Trebuie menționat că Uniunea Europeană a sporit demersurile în ceea ce privește combaterea spălării banilor, a finanțării terorismului și a criminalității organizate, astfel că s-a publicat în luna Mai 2015, Directiva a-IV-a UE 2015/849 a Parlamentului European și a Consiliului, care urmează a fi implementată la noi în țară până cel mai târziu în luna Iunie 2017.

Această Directivă pune accentul pe procedurile interne ale entităților raportoare în ceea ce privește cunoașterea beneficiarului real al tranzacțiilor, pe analiza de risc aplicată Clienților și pe Activitățile derulate, precum și măsurile aplicate de auditor în relația cu clientela.

2.4. Politica internă de Instruire a personalului

Este obligatorie informarea angajaților, a colaboratorilor/expertiilor subcontractați ai acestuia asupra politicilor și procedurilor interne ale auditorului financiar, în baza Legii nr. 656/2002. În plus, auditorul financiar trebuie să asigure **instruirea corespunzătoare a angajaților** cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului, inclusiv prin programe speciale de instruire organizate de CAFR, la care pot participa și reprezentanți din cadrul Oficiului, în cazul în care sunt solicitați.

Instruirea angajaților va avea în vedere cel puțin următoarele obiective, fără a se limita doar la acestea:

- a) cunoașterea prevederilor legale privind prevenirea și combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului, însușirea tuturor modificărilor și/sau completărilor legislative, precum și orice alte noi prevederi conexe în vigoare;
- b) cerințe generale pentru identificarea clientului prin măsuri standard, simplificate sau/și suplimentare;
- c) procedura prin care, în caz de identificare a unor tranzacții suspecte de spălare a banilor, vor informa imediat partenerul și/sau persoana/persoanele desemnate din partea firmei de audit în relația cu Oficiul.

- d) diseminarea procedurilor interne de identificare a tranzacțiilor anormale sau care ridică o suspiciune prin prisma spălării banilor și a finanțării terorismului și evitarea informării clientului despre aceste riscuri identificate.

Ca obiective specifice, **instruirea internă este responsabilitatea auditorilor financiari**, în conformitate cu procedurile proprii, de a selecta și de a aplica cele mai adecvate programe de pregătire profesională – ca tematică și durată, obiective organizaționale, astfel încât să se asigure atât o informare permanentă, cât și o actualizare a cunoștințelor privind cele mai bune practici în domeniu, pentru fiecare persoană implicată în activitatea auditorului financiar, în funcție de nivelul de pregătire profesională a acestora, de experiență și atribuții.

Recomandăm auditorilor să țină o evidență a instruirilor efectuate intern (vezi și modelul din Anexa 2) cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului și aceasta să fie arhivată, conform prevederilor specifice, cel puțin 5 ani după plecarea persoanelor din firma de audit, pentru a demonstra dezvoltarea continuă și aplicarea corectă, preventivă a legislației în vigoare.

Bunele practici recomandă **testarea periodică** a salariaților pentru a se asigura gradul de cunoaștere și înțelegere a responsabilităților legate de prevenirea și combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului.

Capitolul 3: Politici și proceduri interne specifice ale auditorului financiar, ca entitate raportoare

Așa cum s-a menționat anterior, auditorii financiari adoptă și aplică, în conformitate cu dispozițiile Legii nr. 656/2002 și ale Hotărârii Guvernului nr. 594/2008, politici și proceduri proprii de cunoaștere a clienților pentru prevenirea spălării banilor sau finanțării terorismului, de control intern, de evaluare și gestionare a riscurilor, de păstrare a evidențelor și de raportare, precum și de monitorizare a conformității cu aceste politici și proceduri, pentru a preveni și împiedica implicarea auditorilor financiari în tranzacții suspecte de spălare de bani și finanțare a terorismului, asigurând instruirea corespunzătoare a angajaților, precum și de respectarea de către colaboratori și subcontractori a acestor prevederi (regula mandatului).

Asemenea politici și proceduri, specifice activității desfășurate în calitate de membri ai Camerei, trebuie incluse în sistemul de control intern al calității, implementat de auditorii financiari în conformitate cu Standardul Internațional privind Controlul Calității – Controlul calității pentru firmele care efectuează audituri și revizuri ale situațiilor financiare, precum și alte misiuni de asigurare și servicii conexe (ISQC 1) sau în conformitate cu standardele de audit intern și cele mai bune practici în materie.

În cele ce urmează vom detalia, în limita informațiilor disponibile, dar fără a ne limita la acestea, elementele semnificative de interes care sunt necesare a fi luate în considerare de toți auditorii financiari în cadrul activității lor operaționale curente.

3.1. Proceduri de Cunoaștere a Clienței

În desfășurarea activității lor auditorii financiari trebuie să adopte măsuri adecvate de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării actelor de terorism. În acest scop, pe baza **analizei de risc** efectuate în prealabil, auditorii financiari trebuie să aplice:

1. măsuri standard,
2. măsuri simplificate sau
3. măsuri suplimentare de cunoaștere a clienței.

3.1.1. Analiza de risc a Clienței

Cel mai recent concept „KYC”(„Cunoaște-ți Clientul”) este una dintre cele mai active politici în instituțiile financiare, fie ele bancare sau ne-bancare. Este, de asemenea, și principiul pe care se bazează cu precădere dezbaterile Uniunii Europene în ceea ce privește măsurile necesare a fi implementate la nivel internațional în materie de prevenire a spălării banilor și finanțare a terorismului.

Nu există o rețetă prescrisă cu pașii necesari de efectuat pentru a realiza cea mai bună cunoaștere și îndeplinire a tuturor diligențelor în acest sens. După o discuție deschisă cu Clientul, potențial sau deja acceptat, în care există posibilitatea înțelegerii în linii mari a activității derulate, există și o serie de surse independente ce pot fi utilizate în validarea datelor primite sau chiar observarea unora noi, suplimentare sau complementare celor deja obținute (baze de date publice, registre publice, internet, website-uri, broșuri de prezentare, articole de ziar etc.).

Fiecare auditor financiar trebuie să se bazeze pe raționamentul și scepticismul său profesional în abordarea unui client nou sau în păstrarea unuia existent și, în consecință, va decide dacă și cât de detaliate trebuie să fie investigațiile proprii legate de informațiile despre un Client sau tranzacțiile derulate de acesta (de exemplu: căutări în presă, discuții cu partenerii de business, căutări pe internet detaliate sau acces la diverse baze de date specifice).

În legislația națională și internațională se prevede **estimarea unui grad de risc aferent clienților noi și a celor existenți în portofoliu**, în legătură cu riscul de spălare a banilor și finanțare a terorismului.

Evaluarea acestui grad de risc ține de raționamentul profesional și **legea nu face nici o referire legată de maniera de calcul**. Similar riscului de audit și similar estimării componentelor acestuia, auditorul financiar trebuie să își creeze un instrumentar propriu prin care să poată stabili gradul de risc alocat Clienților și să-l revizuiască permanent, cel puțin o dată pe an, la reînnoirea contractelor încheiate sau, mai rapid, când există modificări care pot afecta evaluarea gradului de risc (de exemplu: informații noi despre Client sau modificări legislative).

O modalitate recomandată de practicile internaționale este stabilirea unei **MATRICI DE RISC sau a unui CHESTIONAR SPECIFIC DE RISC**, bazat pe caracteristicile clientului, care să permită stabilirea de către auditor a unui punctaj/score, care să-l plaseze în categoriile de risc prevăzute de **Lege: risc mare, mediu sau mic**.

De exemplu, un client care prin statut este listat sau reglementat de autorități și a cărui activitate este mai atent monitorizată poate fi inclus într-o categorie de risc mic. Similar ca raționament, persoanele expuse politic vor intra într-o categorie mare de risc și măsurile de analiză și cunoaștere trebuie mai atent aplicate. În cazul în care aveți un client implicat politic, sau persoanele care dețin drepturi de vot semnificative și/sau dețin controlul la clientul dvs. sunt implicate politic, trebuie să

acordați o atenție mai mare informațiilor din presă, internet și mai ales accesului la informațiile din bazele specializate de date (juridice, autorități guvernamentale, poliție etc.). pentru a putea identifica corect categoria de risc în care veți clasifica clientul.

Această MATRICE DE RISC sau CHESTIONAR DE RISC poate fi inclusă în procedurile inițiale de cunoaștere și acceptare a Clientului și îi permite auditorului să documenteze corect abordarea sa în ceea ce privește măsurile necesare de aplicat în identificarea clientului și a tranzacțiilor derulate de acesta. În plus, o astfel de evidență va permite oricând documentarea situațiilor în care un Client va fi reclasificat dintr-o categorie în alta de risc și motivarea acestei reclasificări.

În Anexa 3 la prezentul Ghid este prezentat un model al chestionarului de risc, care cuprinde cerințe minimale și care este parte a documentației angajamentului.

Ca parte a caracteristicilor unui sistem de control intern performant al auditorului financiar, persoana desemnată la Oficiu pentru respectarea prevederilor Legii nr. 656/2002 **va revizui periodic** (cel puțin o dată pe an, la reînnoirea contractelor) categoriile de risc pe Clienții din portofoliu, mai ales pentru cei recurenți, pentru a adăuga informațiile necesare, astfel încât **să se poată corela** în orice moment măsurile adoptate cu categoria de risc determinată pentru clienții respectivi.

3.1.2. Măsurile standard de cunoaștere a clienței

Auditorii financiari au obligația de a aplica măsurile-standard de cunoaștere a clientului în situațiile prevăzute la art. 13 din Legea nr. 656/2002.

Principalele măsuri-standard de cunoaștere a clientului cuprind:

- i. **identificarea clientului pe bază de documente** și, după caz, de informații obținute din surse independente;
- ii. **identificarea beneficiarului real** și verificarea, pe bază de documente și, după caz, de informații obținute din surse independente, în funcție de risc, a identității acestuia;
- iii. obținerea de informații despre **scopul și natura relației de afaceri**;
- iv. **monitorizarea relației de afaceri**, pentru a se asigura că acestea sunt concordante cu informațiile privind identitatea clientului, precum și cu profilul de risc.

Informațiile ce vor fi obținute în vederea identificării Clienților diferă în funcție de statutul juridic al acestora, după cum urmează:

A. Identificarea clienților persoane juridice (cu sau fără scop patrimonial) are în vedere

obținerea cel puțin a datelor menționate în documentele de înmatriculare prevăzute de lege, precum și dovada că persoana fizică care semnează contractul reprezintă legal persoana juridică, respectiv:

- i. numărul, seria și data certificatului/documentului de înregistrare la Oficiul Național al Registrului Comerțului sau la alte autorități;
- ii. denumirea clientului;
- iii. codul unic de înregistrare (CUI) sau echivalentul acestuia pentru persoanele străine;
- iv. instituția de credit și codul IBAN;
- v. adresa completă a sediului social/sediului central sau, după caz, a sucursalei;
- vi. numărul de telefon, fax și, după caz, e-mailul, adresa paginii de internet;
- vii. tipul și natura activității desfășurate;
- viii. scopul și natura tranzacțiilor/operațiunilor derulate cu clientul;
- ix. identitatea persoanelor care, potrivit actelor constitutive și/sau hotărârii organelor statutare, sunt investite cu competența de a conduce și a reprezenta entitatea, precum și drepturile acestora de reprezentare a entității;
- x. numele beneficiarului real, dacă este cazul;

Auditorii financiari vor identifica și **persoanele fizice care acționează în numele clientului persoană juridică**, potrivit politicilor și procedurilor referitoare la identificarea persoanelor fizice și vor analiza documentele în baza cărora acestea sunt mandatate să acționeze în numele persoanei juridice.

B. Pentru identificarea persoanelor fizice care acționează în numele clientului persoană juridică, precum și a clientilor persoane fizice, auditorul financiar are în vedere obținerea cel puțin a următoarelor informații:

- i. numele și prenumele;
- ii. data și locul nașterii; codul numeric personal sau, dacă este cazul, un alt element unic de identificare similar;
- iii. domiciliul și, dacă este cazul, reședința;
- iv. date de stare civilă (în cazul clienților persoane fizice);
- v. numărul de telefon, fax, adresa de poștă electronică, după caz;
- vi. cetățenia;
- vii. calitatea de rezident/nerezident;
- viii. funcția publică importantă deținută.

Auditorii financiari au obligația profesională de a verifica informațiile primite de la client, prin coroborarea cu alte informații disponibile din surse independente ori de câte ori riscul estimat de auditor de a obține informații inexacte sau incorecte este ridicat sau ori de câte ori raționamentul profesional o cere.

În cazul în care riscurile evaluate pentru client privind operațiunile de spălare a banilor sau finanțare a terorismului sunt evaluate ca fiind semnificative, sau în cazul în care există suspiciuni rezonabile că informațiile primite **nu sunt reale sau că din punct de vedere operațional informațiile nu sunt adecvate**, auditorul financiar, ca entitate raportoare, poate decide să continue sau să sisteze relația cu acest Client, documentând decizia conform standardelor profesionale aplicabile.

3.1.3. Măsurile simplificate de cunoaștere a clienței

Conform art. 17 din Legea nr. 656/2002, auditorii financiari pot aplica măsurile simplificate de cunoaștere a clienței în următoarele situații:

- a) clientul este o **instituție de credit sau financiară dintr-un stat membru** sau, după caz, o instituție de credit ori financiară dintr-un stat terț, care impune cerințe similare cu cele prevăzute de Legea nr. 656/2002 cu modificările și completările ulterioare și le supraveghează referitor la aplicarea acestora;
- b) societățile ale căror **valori mobiliare sunt admise la tranzacționare pe o piață reglementată** în înțelesul Legii nr. 297/2004 privind piața de capital, cu modificările și completările ulterioare, în unul sau mai multe state membre și societățile listate pe o piață din state terțe și care **sunt supuse unor cerințe de raportare și transparență echivalente cu legislația comunitară**;
- c) beneficiarii reali ai tranzacțiilor derulate prin **conturile colective administrate de notari și alte persoane care exercită profesii juridice liberale din state membre sau din state terțe** care impun cerințe de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului echivalente standardelor prevăzute de Legea nr. 656/2002 și le supraveghează referitor la aplicarea acestora, **cu condiția ca**, la cerere, administratorii respectivelor conturi colective să furnizeze depozitarilor conturilor informații privind identitatea beneficiarilor reali;
- d) **autoritățile publice naționale**;
- e) **clienții** care prezintă un risc scăzut din perspectiva spălării banilor sau a finanțării

terorismului și **care îndeplinesc cumulativ următoarele criterii:**

- i. sunt autorități sau organisme publice învestite cu respectivele competențe în baza legislației comunitare;
- ii. identitatea acestora este disponibilă public, transparentă și certă;
- iii. activitatea și evidențele contabile ale acestora sunt transparente;
- iv. respectivul client este răspunzător în fața unei instituții comunitare sau a unei autorități a unui stat membru ori activitatea clientului este supusă controlului prin proceduri de verificare adecvate.

Măsurile simplificate de cunoaștere a clientelei trebuie să includă **obținerea de informații suficiente și adecvate**, care să asigure legitimitatea încadrării acestora în categoria de clientelă cu grad scăzut de risc de spălare a banilor și finanțare a terorismului conform legislației și să asigure monitorizarea operațiunilor acestora pentru detectarea tranzacțiilor suspecte.

Aceste informații includ:

- i. nume și prenume;
- ii. CNP/CUI;
- iii. alte informații în conformitate cu procedurile interne ale auditorului.

Atenție! Aceste măsuri **nu se aplica la începerea unei relații noi**, ci pentru **Clienții deja existenți** în portofoliu și cărora li se poate estima **un grad de risc asociat operațiunilor suspecte de spălare a banilor și a finanțării terorismului**.

Auditorii financiari vor efectua o **monitorizare a relației de afaceri**, pentru a se asigura că informațiile deținute despre client sunt actualizate și **încadrarea** acestuia în categoria de risc scăzut se **poate menține**. În cazul în care gradul de risc s-a modificat, atunci auditorul financiar va trebui să aplice măsuri suplimentare de cunoaștere.

Conform art. 6, alin. 6 din HG nr. 594/2008, auditorul financiar **nu se va folosi și nu va utiliza**, pentru îndeplinirea cerințelor de cunoaștere a clientelei, prevăzute în Lege, măsurile de cunoaștere a clientelei aplicate de o terță parte dintr-un stat terț (conform Deciziei adoptate în acest sens de Comisia Europeană) ci va face propria sa evaluare de risc.

3.1.4. Măsuri suplimentare de cunoaștere a clientelei

Auditorii financiari sunt obligați să aplice, **pe lângă măsurile-standard de cunoaștere a**

clientelei, în funcție de **gradul de risc identificat**, măsuri suplimentare de cunoaștere a clientelei, așa cum sunt prevăzute la art. 12 alin. (2) din Regulamentul de aplicare a prevederilor Legii nr. 656/2002, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 594/2008, cu modificările ulterioare, în toate situațiile care, prin natura lor, pot prezenta **un risc sporit** de spălare a banilor sau de finanțare a terorismului.

Auditorii financiari vor aplica măsurile - suplimentare de cunoaștere a clientelei în următoarele situații:

1. în cazul persoanelor **care nu sunt prezente fizic** la efectuarea operațiunilor;
 2. în cazul tranzacțiilor ocazionale sau a relațiilor de afaceri cu persoanele expuse politic sau clienți persoane juridice, ai căror reprezentanți legali/beneficiari reali sunt **persoane expuse politic**, care sunt rezidente într-un stat membru al Uniunii Europene sau al Spațiului Economic European ori într-un stat străin.
- A. Măsurile-suplimentare de cunoaștere a clientelei, în cazul clienților menționați la pct. 1 sunt:
- solicitarea de documente și informații suplimentare pentru a stabili identitatea clientului;
 - întreprinderea de măsuri suplimentare pentru verificarea ori certificarea documentelor furnizate sau solicitarea unei certificări din partea unei instituții de credit ori financiare supuse unor cerințe de prevenire și combatere a spălării banilor și a finanțării terorismului;
- B. Măsurile-suplimentare de cunoaștere a clientelei, în cazul clienților menționați la pct. 2 sunt:
- obținerea de informații suficiente despre instituția de credit din statul terț pentru a înțelege pe deplin natura activității acesteia și pentru a determina, pe baza informațiilor disponibile în mod public, reputația acesteia și calitatea supravegherii la care este supusă.

În cazul **clienților existenți**, care trec într-o categorie care impune aplicarea unor măsuri suplimentare de cunoaștere a clientelei, continuarea relației de afaceri se realizează **numai după aplicarea tuturor măsurilor de cunoaștere** a clientelei adecvate noii categorii în care se încadrează clientul.

În cazul existenței unor **suspiciuni în ceea ce privește identitatea reală** a clienților se pot lua măsuri pentru verificarea identității acestora, respectiv:

- solicitarea de informații, care să fie susținute de alte documente legale, din categoria celor mai greu de falsificat cum ar fi pașaport/carnet de conducere auto;
- confruntarea specimenului de semnătură (dacă e cazul) de pe documente cu cel de la dosarul clientului;

- Urmărirea persoanei fizice sau juridice în bazele de date publice – registrul comerțului, mjustitie.ro; anaf.ro; incidența plăților, ONPCSB etc.

Auditorii financiari vor acorda o atenție sporită clienților care sunt implicați în relații de afaceri cu firme și persoane din jurisdicții care nu beneficiază de sisteme adecvate de prevenire și combatere a spălării banilor și a finanțării terorismului, precum și tuturor tranzacțiilor complexe, neobișnuit de mari sau care nu se circumscriu tipologiei obișnuite, inclusiv tranzacțiilor care nu par să aibă un sens economic, comercial ori legal sau a tranzacțiilor care, prin natura lor, pot să favorizeze anonimatul.

Auditorii financiari vor acorda o atenție deosebită cunoașterii și identificării beneficiarilor reali ai Asociațiilor, Fundațiilor și ONG-urilor, ca urmare a caracterului lor specific de organizare, funcționare și utilizare a resurselor financiare.

În acest sens, a se vedea indiciile de tranzacții suspecte prezentate în cadrul subcapitolului 3.4 și exemplele prezentate în Anexele 8, 9, 10, 11 de mai jos.

3.2. Proceduri de Acceptare a Cientei

În această fază de acceptare a clienților, cele mai bune practici recomandă întocmirea unei **Liste de verificare ("Check List")** cu scopul obținerii informațiilor de bază care să permită evaluarea eventualului risc de identificare a unor aspecte privind combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului, înainte de contractarea misiunii.

Modelul unei astfel de liste este prezentat în **Anexa 3**.

Cu titlu de recomandare, pentru următoarele categorii de clienți, auditorii financiari pot limita sau chiar restricționa oferta de servicii:

a) Clienți cu grad mare de risc:

- Entități înregistrate în zone financiare off-shore;
- Entități care au ca acționari sau administratori persoane expuse politic;
- Entități înregistrate într-una din țările din lista Grupului de Acțiune Financiară Internațională (FATF/GAFI) privind țările și teritoriile necooperante (vedeți site-ul Oficiului pentru lista acestor țări);
- Entități care au ca acționari sau administratori persoane expuse reputațional (persoane fizice sau juridice a căror activitate poate să genereze riscuri crescute din

punct de vedere legal, operațional și reputațional – persoane investigate de către Direcția Națională Anticorupție, poliție, implicate în acte de corupție, evaziune fiscală, spălare de bani, înșelăciune, fals și uz de fals, delapidare).

b) Clienți cu grad mediu de risc:

- i. Persoane juridice care au printre asociați/acționari/membrii echipei de conducere persoane cu rezidență în țări încadrate la risc înalt de terorism;
- ii. Organizații non-profit/caritabile în care nu se poate face o cunoaștere adecvată și suficientă a structurii de conducere și de guvernanță.

Auditorii financiari nu pot încheia contracte comerciale cu persoane juridice și alte entități ale căror nume se regăsesc pe lista persoanelor și entităților suspecte de terorism (vezi sursele postate pe site-ul ONPCSB, la secțiunea „Sanctiuni Internaționale” - <http://www.onpcsb.ro/html/sanctiuni.php>).

Cu titlu de recomandare, în baza prevederilor din Codul Etic, clienți care nu ar trebui acceptați de către auditorii financiari pot fi:

- i. persoanele cu afaceri pentru care este imposibil de clarificat legitimitatea activității lor sau sursa fondurilor;
- ii. persoanele care refuză să furnizeze informațiile sau documentele solicitate; societăți fictive (instituții financiare/companii înregistrate într-o jurisdicție în care acestea nu au o prezență fizică, respectiv conducerea și administrarea activității și evidențele nu sunt situate în acea jurisdicție și care nu sunt afiliate la un grup financiar reglementat);
- iii. persoanele care deschid și/sau mențin conturi anonime sau cu nume fictive respectiv conturi pentru care identitatea titularului sau a beneficiarului nu este cunoscută și evidențiată în mod corespunzător;
- iv. companii off-shore care figurează în documentele de identificare cu sediul la o casuță poștală;
- v. societăți cu acțiuni la purtător/societăți care în structura acționariatului au acțiuni la purtător care nu sunt tranzacționate pe o piață reglementată;
- vi. entități/organisme pentru care sunt în vigoare restricții internaționale.

Ca o concluzie generală legată de acceptarea unei misiuni este aceea că în cazul în care auditorii financiari **nu pot aplica măsurile standard** corespunzătoare de cunoaștere a clientelei, Legea nr. 656/2002, prin Regulamentul de aplicare aprobat prin HG nr. 594/2008, prevede obligația de încetare,

neîncepere sau terminare a relației de afaceri în cauză.

În cazul în care terminarea relației existente se datorează unor tranzacții suspecte sau unei suspiciuni rezonabile, decizia de retragere din angajament va fi urmată de semnalarea acestui aspect Oficiului și a motivelor aferente încetării relației de afaceri.

3.3. Politica de contractare a Clienței

În ceea ce privește maniera de contractare a Clienților, CAFR nu poate să intervină pe modelul juridic de contract între părți, adoptat de fiecare auditor financiar în funcție de experiența și tipul relației sale contractuale.

Având în vedere însă confidențialitatea contractuală și, simultan, obligația de raportare la Oficiu a tranzacțiilor suspecte observate în cadrul relației contractuale cu Clienții, este recomandată revizuirea clauzelor contractuale în consecință.

3.3.1. Confidențialitatea contractuală

Principiul confidențialității este unul dintre principiile impuse de Codul etic elaborat de IESBA. Confidențialitatea datelor primite este un aspect sensibil și auditorul are datoria să o păstreze pe parcursul angajamentului, atât pentru a se conforma cerințelor legale cât și pentru menținerea unei bune relații contractuale cu Clienții săi.

Cu toate acestea, clauza contractuală a confidențialității **nu prevalează** asupra obligației legale de a raporta în conformitate cu Legea nr. 656/2002 și reglementările ulterioare, iar Clienții contractanți trebuie să fie înștiințați de acest aspect.

Înștiințarea clienților se face de către auditor prin scrisoare de angajament trimisă la începutul misiunii și însușită de client prin semnarea sa și returnarea acesteia către auditor, sau prin semnarea directă a contractului de prestări servicii.

În plus, pe lângă relația contractuală cu Clienții, în cadrul angajamentului, auditorii financiari au obligația să se asigure că:

- a) **Angajații și/sau colaboratorii/expertii subcontractați**, în plus față de obligațiile impuse de Standardele Internaționale aplicabile, nu transmit, în afara condițiilor prevăzute de lege, informațiile deținute în legătură cu spălarea banilor și finanțarea actelor de terorism și nu avertizează clienții cu privire la sesizarea Oficiului.
- b) Se respectă interdicția de a fi folosite **în scop personal de către angajații firmei de**

audit și/sau persoana/persoanele desemnate de către firme de audit în relația cu Oficiul, informațiile primite, atât în timpul angajamentelor, cât și după încetarea acestora.

Cu titlu de recomandare, vă oferim un model de paragraf ce poate fi inclus fie în Scrisoarea de Angajament, fie în Contractele de Prestări Servicii încheiate, indiferent de tipul de angajament:

„Serviciile se încadrează în categoria reglementată de legislația în vigoare privind prevenirea și combaterea spălării banilor și a finanțării actelor de terorism. În cazul în care, în decursul furnizării Serviciilor, partenerii sau personalul Prestatorului suspectează implicarea oricui în spălarea de bani sau finanțarea terorismului, Prestatorul are obligația să raporteze aceste suspiciuni Oficiului Național de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor, fără a exista obligația de informare prealabilă a Clientului conform prevederilor legale în vigoare. Spălarea de bani cuprinde o gamă largă de acte și fapte așa cum sunt reglementate în legislația națională. Obligația de a raporta există indiferent dacă suspiciunile sunt asupra unor acte și fapte ale unui client sau ale unui terț și indiferent de locul de desfășurare al acestora”.

3.4. Proceduri și Măsuri necesare de aplicat în cadrul misiunii de audit

Principala cerință pe care auditorul financiar trebuie să o mențină pe parcursul întregii misiunii este **scepticismul profesional**, recunoscând posibilitatea ca o eroare rezultată ca urmare a evaluării riscului de spălare a banilor și finanțarea actelor de terorism ca fiind crescut, să ducă la denaturarea semnificativă a situațiilor financiare, făcând abstracție de experiența auditorului cu privire la onestitatea și integritatea conducerii și a persoanelor însărcinate cu guvernarea.

În cele ce urmează se enumeră unele proceduri și/sau măsuri necesare de aplicat de auditor în cadrul angajamentelor derulate. Atragem atenția că măsurile de cunoaștere a Clientului se efectuează preponderent și în faza de preplanificare a angajamentului.

3.4.1. Măsuri aplicate pentru planificarea misiunii

Se recomandă:

- a) Stabilirea **obiectivelor angajamentului** în funcție de informațiile obținute în etapa de preplanificare, respectiv cele din măsurile de cunoaștere a Cientei;
- b) Fundamentarea obiectivelor angajamentului luând în considerare categoria de risc descrisă în Capitolul 3.2 și implicațiile acestuia asupra riscului angajamentului (de ex.: implicațiile asupra modalității de evaluare a riscului de audit și a componentelor sale).
- c) Identificarea **beneficiarului real** și verificarea identității acestuia, astfel încât informațiile

- deținute să fie satisfăcătoare și să permită inclusiv înțelegerea structurii de proprietate și de control a clientului – entitate juridică;
- d) Obținerea de informații despre **scopul și natura tranzacțiilor derulate în activitatea Clientului, și care sunt cuprinse în scopul angajamentului;**
- e) **Monitorizarea continuă a relației de afaceri**, inclusiv prin analiza tranzacțiilor încheiate pe parcursul acesteia, pentru asigurarea corespondenței dintre tranzacții și informațiile deținute despre client, despre profilul său de risc și profitul activității, despre sursa fondurilor obținute sau a plăților efectuate, precum și prin asigurarea actualizării documentelor, datelor și informațiilor deținute.

Întrucât în multe cazuri **tranzacțiile neobișnuite sau suspecte** de spălare a banilor sau de finanțare a terorismului, **îmbracă forma unei fraude sau erori financiare** care au drept scop denaturarea situațiilor financiare, se recomandă auditorului financiar să aibă în vedere prevederile standardului ISA 240 - Fraudă și eroare.

Monitorizarea permanentă a tranzacțiilor derulate de client este obligatorie în faza de planificarea a oricărei misiuni de audit. Aceasta presupune selectarea atentă a tranzacțiilor noi, a sursei fondurilor pentru aceste tranzacții, reconcilierea dintre informațiile obținute în această fază cu cele din faza inițială de cunoaștere și informare și actualizare a datelor.

Există o serie de indicii care pot ridica suspiciunea auditorului de a investiga mai mult în anumite zone și anume:

- i. la începerea unui nou angajament de audit când este necesară o cunoaștere detaliată a tuturor tranzacțiilor derulate și a impactului financiar asupra indicatorilor financiari relevanți;
- ii. atunci când un Client care a anulat un angajament de audit vrea să îl reia fără vreun motiv anume;
- iii. când un client se decide foarte târziu asupra auditului statutar datorită depășirii neașteptate a criteriilor statutare de auditare;
- iv. oricând există o schimbare de personal cheie mai ales în conducerea executivă sau în structura de acționariat a clientului;
- v. când există o schimbare semnificativă de politică de organizare sau o redirecționare imediată de business;
- vi. orice alte situații în care auditorul poate avea suspiciuni.

În oricare din aceste situații recomandăm atenție în maniera de obținere a informațiilor astfel

încât să nu determine informarea indirectă a Clientului asupra raportării la Oficiu, care constituie o infracțiune conform Legii nr. 656/2002.

3.4.2. Măsurile aplicate în derularea misiunii

Pe parcursul derulării unei misiuni de audit financiar, auditorul financiar va evalua nivelul **riscului angajamentului** în funcție de informațiile obținute pe baza aplicării procedurilor specifice de cunoaștere a clienței și de natura angajamentului. Spre exemplu, în cazul angajamentelor de asigurare se aplică riscurile angajamentului care sunt o rezultată a aplicării prevederilor ISA 315 și 320.

Astfel, în cazul auditului, trebuie evaluate în mod constant, în faza de planificare, în timpul misiunii cât și la final, cele 3 componente importante ale riscului de audit: riscul de control intern, riscul de nedetectare și riscul inerent al activității verificate.

În ceea ce privește obligația auditorilor financiari în legătură cu **obiectivul identificării tranzacțiilor suspecte**, trebuie să se țină cont de prevederile ISA 240 „Responsabilitățile Auditorului privind Frauda în cadrul unui audit al situațiilor financiare”. Prevederile acestui ISA trebuie aplicate și altor tipuri de angajamente fie că sunt de asigurare, fie că sunt de non-asigurare (vezi ISRS 4400 - îndrumările din Standardele Internaționale de Audit (ISA) fiind utile auditorului în aplicarea prezentului ISRS). În cazul angajamentelor de audit intern (externalizat) se vor avea în vedere atât standardele aplicabile cât și cele mai bune practici în domeniu relativ la natura angajamentului de audit intern și a obiectivelor acestui angajament.

În cazul auditului financiar, un auditor ce efectuează un angajament în conformitate cu ISA **este responsabil** pentru obținerea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că situațiile financiare considerate în totalitatea lor nu conțin denaturări semnificative, fie ca rezultat al fraudei, fie al erorii. Datorită limitărilor inerente ale unui audit, există un risc ce nu ar putea fi evitat, ca **unele denaturări semnificative ale situațiilor financiare să nu fie detectate**, chiar în condițiile în care auditul este planificat și efectuat în mod corespunzător, în conformitate cu ISA.

Așa cum este prezentat în ISA 200, **efectele potențiale ale limitărilor inerente** sunt importante în special în cazul denaturărilor rezultate ca urmare a fraudei. **Riscul de a nu detecta o denaturare semnificativă produsă ca urmare a fraudei este mai mare decât riscul de a nu detecta o denaturare ce rezultă ca urmare a erorii.** Acest lucru se datorează faptului că fraudă poate implica planuri sofisticate și atent organizate menite să le ascundă, precum falsul, omiterea deliberată de a înregistra tranzacții, sau emiterea de declarații false intenționate către auditor.

Astfel de încercări de ascundere pot fi și mai greu de detectat atunci când sunt însoțite de

complicitate. Complicitatea îl poate face pe auditor **să creadă că probele de audit sunt convingătoare**, când acestea sunt, de fapt, false. Capacitatea auditorului de a detecta o fraudă depinde de factori precum priceperea auditorului, frecvența și aria de întindere a manipulării și gradul ierarhic al celor implicați.

Deși auditorul poate identifica potențiale oportunități de comitere a fraudei, este dificil să se determine dacă denaturările din domeniile în cazul cărora se aplică raționamentul profesional (de exemplu, în cazul estimărilor contabile) sunt cauzate de fraudă sau eroare.

Mai mult, riscul ca auditorul **să nu detecteze o denaturare semnificativă ca urmare a fraudei efectuată de conducere, este mai mare decât cel aferent fraudei angajaților**, având în vedere faptul că acesta se află frecvent în poziția de a manipula direct sau indirect înregistrările contabile, de a prezenta informații financiare frauduloase sau de a evita procedurile de control menite să prevină fraude similare din partea altor angajați.

De aceea, se recomandă ca pe parcursul desfășurării angajamentului, indiferent de încadrarea clientului său în categoria de risc, auditorul financiar să parcurgă următoarele etape de verificare și să aplice procedurile corespunzătoare:

Etape	Proceduri	Observații
1	Revizuirea informațiilor privind cunoașterea clientului (<i>așa cum sunt detaliate în subcapitolele anterioare</i>).	Chestionar/Lista de Verificare privind revizuirea informațiilor de identificare a clientului, eventual chestionar.
2	Revizuirea încadrării clientului în categoria de risc legată de spălare de bani și finanțare a terorismului în urma analizei informațiilor suplimentare obținute de la client, dacă este cazul.	Foaie de lucru privind revizuirea încadrării clientului în riscul de spălare de bani și finanțare a terorismului în urma analizei informațiilor suplimentare obținute și revizuirea acestora, dacă este cazul.
3	Aplicarea testelor de audit în vederea identificării unor tranzacții neobișnuite/suspecte.	Foi de lucru întocmite pe baza rezultatelor obținute în urma aplicării testelor standard/extinse asupra tranzacțiilor clientului în funcție de nivelul de risc de spălare de bani revizuit, în vederea identificării unor tranzacții neobișnuite/suspecte.
4	Revizuirea încadrării clientului în riscul de spălare de bani și finanțare a terorismului, în funcție de rezultatele obținute în urma aplicării testelor de audit.	Foaie de lucru privind revizuirea încadrării clientului în riscul de spălare de bani și finanțare a terorismului, pe baza rezultatelor obținute în urma efectuării testelor aplicate asupra tranzacțiilor clientului.

După cum s-a mai menționat în prezentul Ghid, este recomandabil ca aceste foi de lucru și chestionare să îndeplinească cumulativ următoarele cerințe de bază:

- i. să permită **trasabilitatea** datelor;
- ii. să permită **identificarea** informațiilor relevante;
- iii. să asigure o **inteligibilitate** necesară unei revizuiri externe independente.

3.4.3. Revizuirea încadrării clientului în categoria de risc adecvată, în urma analizei informațiilor suplimentare obținute

Trebuie făcută distincția clară că **există o diferență între riscul angajamentului și riscul legat de spălarea banilor și finanțarea terorismului**. Primul este un concept mult mai extensiv, bazat pe mai multe componente și este influențat în mod direct de al doilea risc. Astfel, în cazul auditului financiar, un Client cu un grad mare de risc de spălare a banilor va determina un risc ridicat de audit.

Este posibil ca un Client existent, care aparent are un risc de audit redus în preplanificare, evaluat în misiunile anterioare, să înceapă să deruleze în perioada curentă o serie de tranzacții anormale, neobișnuite și care să determine un grad de risc crescut în ceea ce privește riscul de spălare a banilor.

În situația în care auditorii financiari obțin informații suplimentare de la client, iar aceste informații se pot încadra în categoria de factori și tipuri de dovezi exemplificate în **Anexa 9** privind **riscurile potențial reduse**, atunci revizuirea informațiilor despre client presupune încadrarea acestuia într-o categorie de risc de spălare de bani potențial redus.

În cazul în care auditorii financiari obțin informații suplimentare de la client, iar aceste informații se încadrează în categoria de factori și tipuri de dovezi exemplificate în **Anexa 11** cu privire la **riscurile potențial ridicate** privind spălarea de bani, atunci revizuirea informațiilor despre client presupune încadrarea acestuia într-o categorie de risc de spălare de bani potențial ridicat.

În această situație, auditorii financiari vor aplica, în plus față de măsurile standard de cunoaștere a clienței și măsurile suplimentare de cunoaștere a clienței, în sensul prevederilor Legii nr. 656/2002, cu modificările și completările ulterioare, așa cum sunt descrise mai sus.

În subsidiar, în cazul în care categoria de risc a crescut, auditorul va acorda o mai mare atenție tranzacțiilor anormale, noi sau suspecte și va încerca să obțină toate informațiile care să confirme sau să infirme suspiciunea, urmând ca ulterior, **în urma concluziilor proprii bazate pe raționamentul profesional**, să întocmească raportul obligatoriu către Oficiu pe eventualele tranzacții suspecte identificate, urmat apoi de transmiterea notificării către CAFR.

Recomandările legate de identificarea tranzacțiilor suspecte sau a anomaliilor care pot determina modificarea categoriei de risc sunt analizate în subcapitolul următor.

3.4.4. Aplicarea testelor de detaliu în vederea identificării unor tranzacții neobișnuite/suspecte

Aplicarea unui sistem de evaluare a Clienților bazat pe risc este unul din cele mai eficiente metode de abordare a analizei Clienților și permite focalizarea atenției pe acele tranzacții anormale sau cu diverși parteneri, observate din analiza de business preliminară pe care un auditor ar trebui să o efectueze la începerea misiunii.

Responsabilitatea primară pentru prevenirea și detectarea fraudei revine atât persoanelor însărcinate cu guvernanta entității, cât și conducerii clientului.

Este important ca managementul clientului, sub supravegherea persoanelor însărcinate cu guvernanta, să pună accentul atât pe prevenirea fraudei, care ar putea conduce la reducerea oportunităților de producere a fraudei, cât și pe combaterea fraudei, care ar putea convinge indivizii să nu comită fraude, datorită probabilității de a fi descoperiți și pedepsiți.

Acest lucru presupune ca la nivelul societății client să existe un angajament pentru crearea unei culturi caracterizate pe onestitate și comportament etic, care poate fi consolidată de o supraveghere activă din partea persoanelor însărcinate cu guvernanta. Supravegherea de către persoanele responsabile cu guvernanta include analizarea posibilităților de evitare a controalelor sau de influențare necorespunzătoare a procesului de raportare financiară, precum eforturi din partea conducerii de a manipula veniturile pentru a influența percepția analiștilor asupra performanței și profitabilității entității.

Indiferent de categoria de risc stabilită inițial de auditor, ca urmare a aplicării procedurii „Cunoaște-ți Clientul”, acesta trebuie să poată, în orice moment, să răspundă cel puțin la următoarele informații minimale despre tranzacțiile derulate de Clientul acceptat:

- Cine este Clientul auditat ca entitate?
- Cine este Beneficiarul real și care este structura de Grup din care Clientul face parte?
- Cine controlează activitatea Clientului auditat, cu focus pe:
 - scopul și natura activității/activităților derulate, atât economic cât și operațional în cadrul Grupului;
 - natura clienților și a furnizorilor acestuia;
 - sursa fondurilor

În aplicarea testelor de detaliu, **standard sau extinse**, în funcție de rezultatele obținute în urma revizuirii încadrării clientului în categoria de risc de spălare de bani, în identificarea tranzacțiilor

suspecte auditorul financiar poate avea în vedere **următorii indicatori**⁴, fără ca aceștia să aibă caracter exhaustiv sau limitativ:

- i. **Operațiuni planificate sau efectuate cu valori clar diferite** de cele existente pe piață (prețurile înregistrate în facturile contabile sunt supraevaluate sau subevaluate pentru a justifica circuite financiare suplimentare cu scopul de spălare a fondurilor murdare).
- ii. **Contracte ale căror clauze sunt diferite sau anormale față de uzanțele comerciale** (spre exemplu: termene de plată extrem de flexibile, absența penalizărilor în caz de întârziere a plății, împrumuturi date de sau către terți fără dobândă, împrumuturi date sau luate fără a avea la bază un contract).
- iii. **Operațiuni pentru care clientul solicită implicarea directă a contabilului**, în circumstanțe în care situația nu o impune sau relația existentă între acesta și client nu presupune efectuarea unor astfel de operațiuni.
- iv. Operațiuni care nu **par a fi în concordanță cu scopurile declarate**, cum ar fi plata unor facturi emise de terți care nu se numără printre partenerii obișnuiți ai companiei client sau care nu par a avea un obiect de activitate compatibil cu cel menționat în factură.
- v. Operațiuni contabile menite **să ascundă sau să camufleze sursele de venit**, de exemplu prin supraevaluarea bunurilor.
- vi. **Operațiuni frecvente de cumpărare-cesionare de firme**, nejustificate de caracteristicile economice ale părților interesate sau cedarea de acțiuni sau plăți către firme ce se realizează prin metode neobișnuite sau prin interpunerea unor terți.
- vii. Recurgerea nejustificată la **tehnici de fracționare a plății unor facturi** prin divizarea valorii în sume mai mici, pentru a se evita raportarea ori pentru a nu se ridica suspiciuni (în limba engleza „SMURFFING”).
- viii. **Implicarea în tranzacție a unor părți stabilite în zone avantajoase din punctul de vedere al fiscalității sau al secretului bancar** (paradisuri fiscale), sau în țări indicate de FATF ca fiind necooperante în materie de spălarea banilor/finanțarea terorismului.
- ix. Solicitarea de **consultanță financiar-fiscală** de către persoane care aparent doresc să investească sume mari de bani, cu justificarea micșorării legale a obligațiilor fiscale.
- x. **Creditări frecvente ale societății direct cu numerar** în casierie, efectuate eventual în baza unor contracte îndoielnice.
- xi. Creditări ale firmei de către persoane situate în **jurisdicții off-shore**, mai ales atunci

⁴ Sursa: Manualul privind abordarea pe bază de risc și indicatori de tranzacții suspecte-2010, publicat pe site-ul OPNCSB la data elaborării prezentului Ghid.

când ponderea acestora este mai mare decât valoarea celorlalte creditări externe.

- xii. **Înregistrări multiple** în contul contabil 455 „Sume datorate acționarilor/asociaților”, în cazul în care situația financiară a firmei nu pare să aibă nevoie de împrumuturi din surse externe (din afara entității) sau în cazul în care **nu se semnează contracte de împrumut**. În cazul în care creditorul societății este localizat într-o zonă off-shore, gradul de suspiciune crește.
- xiii. **Operațiuni de încasări și plăți efectuate cu aceleași firme**, atât în calitate de clienți, cât și de furnizori, soldul operațiunilor fiind aproape de zero.
- xiv. Plăți de mare valoare efectuate către furnizori, pentru care auditorul **suspectează că nu există marfa aferentă tranzacțiilor** înregistrate în contabilitate.
- xv. Operațiuni externe de valori asemănătoare înregistrate contabil ca „încasări clienți” și „plăți furnizori”, având ca **obiect furnizarea de servicii**, în cazul în care firma nu prestează în mod normal serviciile respective sau nu pare a avea nevoie de serviciile furnizate de partenerul extern. În cazul în care partenerul extern este situat într-un paradis fiscal, gradul de suspiciune crește.
- xvi. **Reticență (sau iritare) în a furniza informații complete, exacte și la timp** referitoare la identitatea persoanelor fizice și sau juridice implicate.
- xvii. **Furnizarea de informații false/incomplete** în legătură cu identitatea persoanelor fizice și/sau juridice implicate.

Se recomandă atenție la informațiile descărcate de pe internet sau din softuri bancare fără chei de protecție. Recomandăm ca informațiile astfel obținute să poarte o individualizare de la Client sau, în cazul în care sunt oferite în **format fizic**, să fie inițializate și datate de persoana responsabilă care le-a oferit.

În completare, se vor avea în vedere și informațiile suplimentare din **Anexele 8, 9, 10, 11**.

3.4.5. Utilizarea tertilor în cadrul misiunii de audit

Atragem atenția asupra unui aspect important în cadrul unei misiuni de audit și anume **utilizarea experților sau a unor terțe persoane autorizate (subcontractori)** fie în derularea unei părți din audit, fie pentru evaluare financiară (de business, de active etc.), fie pentru opinie juridică sau notarială etc.

Prin prisma ISA 620, subliniem faptul că auditorii financiari sunt integral responsabili față de

Clienții săi atunci când utilizează experți în cadrul angajamentului, asumându-și toate implicațiile materiale și reputaționale. Similar, în cazul experților angajați de conducere, auditorul trebuie să își respecte obligațiile profesionale impuse de același standard.

Practicile generale spun că ne putem baza într-o mai mare măsură pe experții care fac parte din organisme profesionale strict reglementate, care au adoptat și urmăresc procedurile de spălare a banilor și finanțare a terorismului, și cu o reputație profesională în domeniu, față de angajarea unor persoane care nu fac parte din corpuri profesionale.

Ca o observație generală, pentru a înțelege și a se baza pe expertiza unui terț în cadrul misiunii sale, auditorul **va utiliza, în procesul decizional, propriul raționament profesional.**

De aceea, concluziile oricărui expert utilizat în cadrul unui angajament trebuie analizate și cu **scepticism profesional** astfel încât să permită auditorului să clarifice suspiciunile avute pe tranzacțiile selectate (*de pildă în cazul unei supraevaluări în vânzarea de active și stabilirea valorii de piață pe baza unui raport de evaluare independentă efectuată de evaluatorul selectat de societatea auditată*).

În cazul identificării unei tranzacții suspecte de către subcontractantul angajat de către auditor, se pune problema **cine are responsabilitatea** de raportare către Oficiu. Recomandarea noastră este abordarea prudentă de către subcontractant, parcurgând un minim de etape și anume:

- a) Discutarea și analizarea suspiciunii subcontractantului cu auditorul financiar contractant și, în special, cu persoana desemnată de către acesta din urmă pentru respectarea prevederilor de raportare la Oficiu (vezi capitolul 3.5.1 de mai jos).
- b) Stabilirea pașilor de raportare necesari de efectuat și a raportului ce se va emite, având în vedere că auditorul financiar este cel care are relația directă de contractare cu clientul respectiv și are responsabilitatea primară de raportare.
- c) Documentarea discuțiilor cu auditorul financiar principal și informarea subcontractantului de efectuarea raportării la Oficiu, în cazul în care părțile decid astfel.
- d) Subcontractantul poate efectua raportarea la Oficiu, în numele său, doar în situația în care se va constata că din analiza speței cu auditorul financiar suspiciunea este fondată iar auditorul financiar nu a efectuat raportarea la Oficiu.

3.4.6. Măsuri aplicate în finalizarea misiunii

Cel mai important aspect în această fază este **revizuirea tuturor informațiilor** privind cunoașterea clientului, informațiile despre potențialele tranzacții suspecte și care pot determina posibila raportare către ONPCSB a suspiciunii.

Recomandăm ca în revizuirea informațiilor legate de tranzacții suspecte să fie **implicată activ** persoana desemnată ca fiind responsabilă de îndeplinirea tuturor obligațiilor de raportare la Oficiu și notificată acestuia conform prevederilor în vigoare.

3.4.7. Declarația Conducerii/Scrisoarea de Reprezentare (ISA 580)

Tot în faza de finalizare a unei misiuni de audit, în special a celor de audit financiar și de revizuire a informațiilor financiare, auditorul trebuie să obțină **Declarația Conducerii/Scrisoarea de Reprezentare (conforma cu ISA 580)**, pentru a avea o confirmare scrisă a înțelegerilor din discuțiile verbale cu conducerea societății din timpul misiunii.

Această Declarație ar trebui să cuprindă toate aserțiunile importante aferente unui audit financiar și poate fi solicitată de auditor în orice context în care se dorește o înțelegere corectă a afirmațiilor făcute de conducere în timpul misiunii de audit.

Cu toate acestea, atragem atenția că includerea oricăror paragrafe clarificatoare în Scrisoarea de Reprezentare nu disculpă auditorul financiar de obligația de a analiza, cu raționament și scepticism profesional, aserțiunile făcute de conducere și de a colecta probele relevante, suficiente și adecvate pentru finalizarea misiunii efectuate.

În cazul tuturor declarațiilor conducerii și prin prisma scepticismului profesional, auditorii financiari nu ar trebui să se bazeze doar pe declarațiile cu privire la aspecte despre care consideră că managementul nu are cunoștințe sau capacitatea de a le cunoaște în detaliu.

De aceea, procedurile firmei de audit legate de revizuirea politicilor, procedurilor și controalelor privind spălarea banilor, trebuie să susțină încrederea pe care o poate acorda declarațiilor conducerii. Dacă în urma acestor revizurii, se consideră că entitatea nu are politici și proceduri adecvate și suficiente pentru a respecta prevederile Legii nr. 656/2002, auditorul financiar trebuie să pună întrebări cu privire la gradul de încredere pe care îl va avea în declarațiile managementului.

În ceea ce privește spălarea banilor, **recomandăm** auditorului financiar să solicite includerea în Declarația Conducerii și următoarele paragrafe clarificatoare:

„Ne asumăm responsabilitatea pentru corecta implementare, conformare și aplicare a reglementarilor legale în vigoare instituite în România pentru prevenirea și sancționarea spălării banilor, precum și pentru instituirea unor măsuri de prevenire și combatere a finanțării actelor de terorism.

V-am informat cu privire la toate situațiile actuale sau posibile de neconformitate cu

legile și reglementările legale în vigoare instituite în România pentru prevenirea și sancționarea spălării banilor, precum și pentru instituirea unor măsuri de prevenire și combatere a finanțării actelor de terorism, ale căror efecte trebuie luate în considerare în întocmirea raportărilor financiare”.

În această fază auditorul trebuie să aibă în vedere respectarea procedurii de raportare către ONPCSB (vezi Anexele 4, 5 și 6) și a procedurii de notificare a CAFR (vezi Anexa 7).

3.5. Procedura de Raportare

Raportarea unei suspiciuni este un lucru dificil deoarece spectrul suspiciunii este foarte larg și în mai multe situații poate fi subiectiv. Nu există un set de reguli legat de corecta identificare sau un răspuns clar dacă o suspiciune este corectă să o raportezi sau nu către Oficiu.

De aceea, CAFR recomandă auditorului financiar să se bazeze în mod extensiv pe raționament profesional și pe scepticism în efectuarea tuturor diligențelor de cunoaștere a Clientului și pe respectarea obligațiilor profesionale conforme cu Standardele Internaționale aplicabile.

Pornind de la **principiul prezumției de nevinovăție**, până la existența unei hotărâri judecătorești definitive nici Clientul și nici auditorul financiar nu pot fi considerați vinovați de implicare sau de neîndeplinirea obligațiilor (identificare, raportare) legate de tranzacțiile suspecte. Mai mult, auditorul, pe baza raționamentului său profesional, evaluează riscurile specifice clientului și aplică procedurile de audit, de regulă pe baza unui eșantion. Așa cum și Standardele Internaționale de Audit susțin, riscul de audit nu poate fi redus la zero. Responsabilitățile auditorilor financiari sunt definite în măsura prevăzută de Standardele Internaționale de Audit aplicabile auditului situațiilor financiare.

Oficiul analizează din multiple surse de informare Clientul respectiv (fie prin rapoarte bancare sau prin alt terț raportor) și dacă se constată că au existat motive de suspiciune legate de nerespectarea de către auditor a obligațiilor sale profesionale (cum ar fi cele de raportare către ONPCSB sau de extindere a procedurilor de audit aplicate în baza unui risc de spălare a banilor care trebuia să fie rezonabil evaluat ca fiind ridicat), Oficiul poate solicita CAFR un control la auditorul financiar pentru a stabili de ce informații a dispus acesta la momentul auditului, dacă și-a respectat obligațiile impuse de ISA, normele CAFR și legislația privind spălarea banilor, pe ce considerente s-a bazat o eventuală neraportare a tranzacțiilor suspecte, dacă acestea au fost identificate sau trebuiau în mod rezonabil a fi identificate sau alte aspecte considerate relevante de ONPCSB.

De aceea, se recomandă auditorilor financiari respectarea obligațiilor impuse de legislația privind spălarea banilor, documentarea discuțiilor interne în echipa de audit (inclusiv în cazul în care o suspiciune este considerată a nu fi fondată, în baza raționamentului profesional aplicat), așa cum s-a menționat anterior, și păstrarea acestor evidențe în termenele prevăzute de lege.

Auditorul financiar și membrii echipei sale de audit au mai multe obligații de raportare:

- i. Raportarea internă între membrii echipei de audit, în cadrul activității lor, atunci când identifică o tranzacție suspectă;
- ii. Raportarea către Oficiu a tranzacției/tranzacțiilor suspecte detectate;
- iii. Raportarea către Client a viciilor sau curențelor semnificative de control intern, carențe ce pot fi identificate la nivelul procedurilor implementate de client pentru prevenirea și combaterea spălării banilor și a operațiunilor de finanțare a terorismului;
- iv. Raportarea către utilizatorii informațiilor financiare, reprezentând raportul de audit.

În cele ce urmează, vom detalia aceste raportări prin prisma obiectivului combaterii spălării banilor și a finanțării terorismului.

3.5.1. Rapoarte interne între membrii echipei de audit

Raportarea internă între membrii echipei de audit, în cadrul activității lor, atunci când identifică o tranzacție suspectă **nu este standardizată** și nici nu este scopul CAFR să reglementeze maniera de comunicare internă într-o firmă de audit. Aceasta se poate face în mod formal sau informal între membrii echipei de audit și cu recomandarea de consemnare a concluziilor decise în documentația internă, în funcție de scop.

În cazul unor tranzacții suspecte detectate de un membru al echipei, fie și subcontractant, este **chiar recomandat ca în cadrul firmei de audit să se discute suspiciunea respectivă** și maniera de abordare la Client. Discuțiile ar trebui să fie purtate în cadrul firmei, al unei **comisii restrânse**, care să includă cel puțin persoana care are suspiciunea respectivă, auditorul financiar semnatar al opiniei de audit și cel/cea desemnată să raporteze Oficiului.

În cazul primirii rapoartelor interne privind tranzacțiile suspecte, **auditorul financiar desemnat în relația cu Oficiul** va urmări:

- data raportului și data tranzacției suspecte raportate;
- cine este implicat în tranzacția suspectă detectată și informațiile despre identitatea persoanei/persoanelor implicate;

- cine cunoaște aceste tranzacții și cu cine s-a mai discutat pe tema acestei tranzacții suspecte, atât din firma de audit cât și la Client;
- care este efectiv suspiciunea și pe ce anume se bazează – care sunt implicațiile pentru firma de audit și rapoartele de emis, confidențialitatea și relația cu Oficiul;
- în ce măsură s-a investigat tranzacția.

Decizia finală stabilită în legătură cu confirmarea suspiciunii **ar trebui documentată** fie într-o minută internă, fie în foi de lucru, separate de cele de audit, fie în chestionarele interne și în decizia de raportare luată în consecință, **în special de către persoana responsabilă desemnată în relația cu Oficiul.**

Pentru auditorii financiari – persoane fizice independente sau liber profesioniști, documentarea suspiciunii și evidența documentelor suport colectate se poate face direct în foile de lucru aferente misiunii, cu mențiunea că rapoartele emise ulterior, în cazul în care există, trebuie arhivate în loc separat de dosarul propriu zis de lucru.

Este foarte important ca documentația internă referitoare la analizarea riscului de spălare a banilor în cazul Clienților să fie arhivate, din motive de confidențialitate, într-un loc cu acces restricționat.

Atragem atenția că în unele situații sunt necesare mai multe informații suplimentare dar a căror solicitare la Client este posibil să trezească, la rândul lor suspiciuni, astfel încât tranzacțiile suspecte să se sisteze sau să se anuleze sau chiar să ducă la întreruperea relației comerciale. Solicitarea suplimentară **trebuie să se facă cu tact și sub rezerva raționamentului profesional.**

Atenție! Implicațiile unei suspiciuni în cadrul misiunii de audit va trebui tratată de auditor prin prisma prevederilor ISA 240, ISA 260 și ISA 265. De aceea, nici ONPCSB și nici CAFR nu vor emite un răspuns la raportul de tranzacții suspecte trimis de auditorul financiar, în care să stabilească dacă această suspiciune este fondată sau nu.

3.5.2. Rapoarte emise către ONPCSB

ONPCSB prezintă în legislația națională trei modele de raportare:

- i. Raport de Tranzacții cu Numerar (vezi Anexa 4);
- ii. Raport de Tranzacții Externe (specific instituțiilor financiare – vezi Anexa 5);
- iii. Raport de Tranzacții Suspecte (vezi Anexa 6).

Auditorii financiari, ca entitate raportoare, au obligația utilizării următoarelor rapoarte:

- a) Raport de tranzacții suspecte PENTRU CLIENȚII SĂI
- b) Raport de tranzacții cu numerar*) NUMAI pentru AUDITORUL FINANCIAR, ca firmă (dacă este cazul).

*) Este **important de reținut**, cu privire la raportarea operațiunilor cu sume în numerar, având în vedere Legea nr. 70/2015 pentru întărirea disciplinei financiare privind operațiunile de încasări și plăți în numerar (și pentru modificarea și completarea OUG nr. 193/2002 privind introducerea sistemelor moderne de plată), care limitează încasările și plățile în numerar la 5.000 lei/10.000 lei (și echivalentul lor în valută), după caz, situația operațiunilor cu sume în numerar, în lei sau în valută, a căror limită minimă reprezintă echivalentul în lei a 15.000 euro nu mai este posibilă pe teritoriul României. Drept urmare, **obligația de raportare a operațiunilor cu sume în numerar**, în lei sau în valută, a căror limită minimă reprezintă echivalentul în lei a 15.000 euro **pare inaplicabilă**.

Auditorii financiari desemnați au obligația de a respecta termenele și procedurile de raportare, în conformitate cu reglementările emise de ONPCSB, așa cum este prevăzut în art. 6 din Legea nr. 656/2002 (machetele rapoartelor sunt prezentate în Anexele 4, 5 și 6) și de a notifica CAFR referitor la emiterea acestui raport (Anexa 7- Adresă de înaintare).

Instrucțiunile de completare ale rapoartelor către Oficiu sunt prevăzute atât în Anexele Legii, cât și pe site-ul ONPCSB. Persoana desemnată drept semnatară a acestor rapoarte în numele auditorului financiar trebuie să urmărească atenta completare a tuturor câmpurilor și, mai ales, să dea explicații clare, succinte astfel încât cel care citește raportul, chiar și în lipsa documentelor justificative, să înțeleagă subiectul raportului respectiv.

Pentru calitatea informațiilor transmise și confidențialitatea datelor, se recomandă:

- nu se afectează explicațiile în câmpul din raport cu observații subiective (sintagme de genul „mi se pare”, „m-am gândit”, „mi-am imaginat”, „cred că” etc.);
- nu se includ în raport alte elemente confidențiale care nu fac subiectul acestei raportări. Limitați-vă doar la ceea ce este strict necesar.
- nu se includ numele persoanelor din echipa dumneavoastră sau care au participat la acest demers.

Rapoartele privind tranzacțiile suspecte se vor trimite direct către ONPCSB de către toți

auditorii financiari, cu toate anexele aferente, în limita în care acestea există, în format semnat, ștampilat, prin poștă cu confirmare de primire.

Auditorii financiari, indiferent de forma lor de organizare juridică, vor trimite către CAFR **doar notificarea trimiterii rapoartelor de tranzacții suspecte, în formă scrisă** (vezi Anexa 7), prin poștă, fax sau e-mail (la adresa cafr@cafr.ro) cu confirmare de primire.

Prin notificările primite, atât cele legate de rapoartele de tranzacții suspecte (Anexa 7), cât și cea de desemnare a persoanelor responsabile (Anexa 1), CAFR va monitoriza activitatea prestată de membrii săi, precum și corecta implementare a măsurilor preventive stabilite prin Legea nr. 656/2002.

3.5.3. Rapoarte emise către Client privind viciile sau carentele semnificative de control intern

Acest capitol este aplicabil în special în cazul angajamentelor de asigurare sau atunci când acesta este relevant ca urmare a unor cerințe specifice menționate în cadrul unui contract la care auditorul este terț (vezi fonduri nerambursabile UE sau alte fonduri non-UE, ex.: EALS). În cazul auditului intern se vor avea în vedere circumstanțele specifice de derulare a angajamentului, precum și cele mai bune practici aplicabile în acest context.

Auditorul financiar are obligația de raportare atât către conducerea societății, cât și față de persoanele responsabile cu governanța. Modalitatea de gestionare a situației de raportare către cei din conducere și către cei responsabili cu governanța corporativă este deja prevăzută în standardele ISA 260 și 265. Prezentul Ghid nu are ca scop reluarea aspectelor prevăzute în standardele de audit.

Din perspectiva riscului de spălare a banilor și de prevenire a finanțării terorismului, auditorul are obligația de a evalua măsurile de control intern existente în societate și, mai ales, modalitatea de gestionare a tranzacțiilor cu numerar. În același sens, auditorul va urmări maniera în care societatea respectă legislația aplicabilă, în măsura în care neconformitatea cu legea poate determina riscuri semnificative.

Efectuarea unor teste adecvate de control intern pot releva dacă societatea are sau nu implementate măsurile necesare prevăzute în Legea nr. 656/2002 în ceea ce **privește desemnarea persoanei responsabile** pentru raportarea la ONPCSB. Auditorul poate solicita spre inspecție notificarea persoanei responsabile desemnate la ONPCSB și poate analiza poziția/implicarea persoanei desemnate în acest sens, dar într-o manieră care să nu determine avertizarea Clientului privind tranzacția suspectă.

În cazul în care se detectează că această procedură de desemnare a persoanei responsabile nu este realizată, este recomandat ca **auditorul să comunice imediat conducerii și celor responsabili cu**

governanța să ia măsurile care se impun în acest sens în cel mai scurt timp posibil. În cazul în care aceste proceduri nu sunt îndeplinite în termenul agreat de părți, auditorul financiar poate să decidă raportarea către Oficiu în cazul neîndeplinirii acestor obligații legale și să justifice în raportul trimis situația de fapt.

În cazul în care auditorul observă tranzacții cu numerar efectuate de societate și care depășesc limitele prevăzute în reglementările pentru întărirea disciplinei financiare privind operațiunile de încasări și plăți în numerar, dar pentru care nu există rapoarte emise către Oficiu, auditorul are obligația legală de a nu avertiza Clientul, însă va investiga într-o manieră atentă acest viciu de control intern, și motivele neraportării. Dacă auditorul stabilește că există o suspiciune rezonabilă legată de această situație, va informa Oficiul despre aceste tranzacții suspecte, fără a avertiza Clientul. În caz contrar, auditorul va aplica prevederile standardelor privitoare la comunicarea cu reprezentanții clientului.

3.5.4. Raportarea către utilizatorii informațiilor financiare - raportul de audit

În cadrul activității sale auditorul financiar emite un raport asupra activității prestate, în funcție de obiectivul angajamentului. Acest raport este adresat utilizatorilor finali. În acest sens, responsabilitățile de raportare ale auditorilor financiari sunt definite în măsura prevăzută de Standardele Internaționale de Audit aplicabile auditului situațiilor financiare.

3.6. Arhivarea rapoartelor și a evidențelor ca entitate raportoare

Conform prevederilor din Legea nr. 656/2002, auditorii financiari au obligația de a păstra, pe o **perioadă de 5 ani începând cu data la care se încheie relația cu clientul**, copii ale documentelor care atestă informațiile legate de cunoașterea Clientului, cele referitoare la persoana fizică ce acționează în numele clientului persoană juridică, categoria de risc încadrată și, mai ales, monitorizarea regulată efectuată de auditor în vederea întreținerii relației cu Clientul.

Termenul de „**5 ani începând cu data la care se încheie relația cu clientul**” poate ridica interpretări în situația în care Clientul în discuție are sau a avut încheiate contracte de audit, dar solicită și alte servicii adiționale care nu intră în conflict de interese cu cele de audit financiar. Ne referim la situația în care un Client încetează să mai aibă contract de audit, dar își menține un contract de consultanță financiar – contabilă cu firma de audit. În acest caz, relația cu acest Client continuă și se pune problema de când încep să se calculeze „cei 5 ani”.

În cazul **clienților recurenți** și cărora le-au fost prestate mai multe servicii, indiferent de natura

lor, termenul de 5 ani curge de la data ultimului act (notificare, factură etc.) din care rezultă terminarea prestării oricărui serviciu.

În cazul în care **clientul** cu care am încheiat o relație contractuală **este contractat din nou înainte de împlinirea celor 5 ani**, se consideră că termenul inițial de arhivare se suspendă, urmând ca după finalizarea noii relații, termenul de arhivare să fie de 5 ani.

Un alt aspect care trebuie avut în vedere în ceea ce privește sistemul de control intern, este **procedura de arhivare**. CAFR nu poate recomanda decât arhivarea în condițiile ISCQ1, respectiv în condiții de securitate ca orice alte documente confidențiale obținute pe perioada angajamentelor de audit, pentru a se asigura că nu se dezvăluie informațiile legate de rapoartele de spălare a banilor sau gradul de risc alocat Clienților, decât personalului cheie din firmă sau celor care au semnat Declarații de Confidențialitate.

În cazul auditului intern externalizat, recomandarea CAFR este ca arhivarea și modalitatea de depozitare a informațiilor să respecte următoarele cerințe cumulative:

- a) Să determine în mod clar când și cine a creat documentația, modificată sau revizuită;
- b) Să protejeze integritatea informațiilor pe parcursul derulării angajamentului, în special în cazul în care informația este distribuită în cadrul echipei de audit sau transmisă electronic către terți;
- c) Să prevină modificări neautorizate ale documentației de audit și
- d) Să permită accesul la documentația de audit a echipei de audit precum și a persoanelor autorizate în conformitate cu reglementările aplicabile profesiei și reglementările naționale astfel încât principiul confidențialității să fie aplicat în mod adecvat.

3.7. Continuarea relațiilor cu Clientela după Raportare

Activitatea operațională dintre auditor și Client nu trebuie neapărat să se oprească, dacă o tranzacție suspectă a fost raportată către Oficiu, decât în cazul în care activitatea este sistată de către Oficiu conform prevederilor legale.

În cazul în care auditorul consideră că este cazul să se retragă din activitatea prestată Clientului, aceasta se va face în termeni normali, generali, prin reziliere contractuală, evitând situația de a comunica Clientului suspiciunea sau raportările efectuate până la acel moment.

Recomandăm auditorilor financiari ca la nivelul manualului de politici și proceduri interne (vezi

ISQC 1 pentru serviciile derulate sub auspiciile ISA⁵), la partea de acceptare și continuare a relațiilor cu clienții să fie prevăzută o astfel de procedură clară, în primul rând pentru a se asigura consecvența la nivelul auditorului.

3.8. Alte Obligații

Conform Codului de procedură fiscală aprobat prin Legea nr. 207/2015, persoanele fizice, persoanele juridice și orice alte entități care au obligația transmiterii de informații către Oficiul Național de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor, potrivit Legii nr. 656/2002 pentru prevenirea și sancționarea spălării banilor, precum și pentru instituirea unor măsuri de prevenire și combatere a finanțării terorismului, republicată, cu modificările ulterioare, **transmit concomitent și pe același format informațiile respective și către A.N.A.F** (art. 61, alin 4, Codul de procedură fiscală).

În prezent instrucțiunile privind modul de transmitere a datelor și a informațiilor în baza art. 61 din Codul de procedură fiscală prevăd ca entitățile raportoare trebuie să respecte dispozițiile ONPCSB privind forma și conținutul Raportului de tranzacții suspecte, ale Raportului de tranzacții cu numerar și ale Raportului de transferuri externe (OPANAF 3770/2015 cu modificările și completările ulterioare).

Rapoartele de tranzacții cu numerar și transferuri externe, se transmit în formatul electronic utilizat pentru raportarea către ONPCSB, prin intermediul unei aplicații disponibile pe portalul ANAF.

În cazul rapoartelor de tranzacții suspecte, transmiterea informațiilor se va face prin intermediul unei aplicații informatice, conform instrucțiunilor de accesare și completare publicate pe portalul ANAF.

Până la data elaborării acestui ghid, pe portalul ANAF încă nu era disponibilă aplicația de raportare.

Se recomandă **auditorilor financiari monitorizarea legislației date în aplicarea Codului de procedură fiscală**, precum și a instrucțiunilor privind modul de transmitere a datelor și informațiilor în baza art. 61 din Codul de procedură fiscală pentru a-și putea îndeplini această obligație.

⁵ Pentru auditul intern se va proceda în baza celor mai bune practici și recomandări în domeniu, iar prevederile din ISQC 1 privind acceptarea și continuarea relațiilor cu clienții să fie implementate în conformitate cu aceste practici.

Cap.4 - Precizări privind cerințele de aplicare ale prezentului Ghid

Prezentul Ghid are un caracter general și cuprinde cerințele minimale ce trebuie respectate de auditorii financiari, în calitatea lor de entități raportoare în contextul legislației privind combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului.

Conținutul Ghidului trebuie aplicat și în contextul notelor de subsol.()

Modelele prezentate în „Anexele 1, 4, 5, 6, 7” au caracter obligatoriu, având în vedere actele normative în vigoare, în timp ce restul Anexelor au caracter orientativ.

În funcție de natura angajamentului, elementele identificate și respectarea cerințelor „Manualului de Reglementări Internaționale de Control al Calității, Audit, Revizuri, alte Servicii de asigurare și Servicii Conexe”, auditorii financiari pot dezvolta activitățile și procedurile aplicabile, astfel încât să se asigure calitatea serviciilor furnizate.

ANEXE**ANEXA 1: NOTIFICARE PRIVIND DESEMNAREA PERSOANEI RESPONSABILE DE ÎNDEPLINIREA PREVEDERILOR LEGII NR. 656/2002 LA ONPCSB****(ADRESĂ ÎMPUTERNICIRE⁶)**

Denumirea persoanei juridice:

Codul unic de înregistrare

Numărul de înregistrare la oficiul registrului comerțului

Sediul social

Telefon/fax

Către,

Oficiul Național de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor

Persoana juridică, reprezentată prin, (administrator/director/președinte - nume, prenume, CNP) având ca obiect principal de activitate (denumire și cod CAEN)....., în conformitate cu prevederile art. 20 din Legea nr. 656/2002 pentru prevenirea și sancționarea spălării banilor, precum și pentru instituirea unor măsuri de prevenire și combatere a finanțării actelor de terorism, cu modificările și completările ulterioare, împuternicește pe, posesor/posesori (numele și prenumele uneia sau mai multor persoane) al/ai CI seria ... nr., CNP, în relația cu Oficiul Național de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor, având responsabilități în aplicarea actului normativ menționat mai sus.

Pentru îndeplinirea prevederilor Legii nr. 656/2002, cu modificările și completările ulterioare, persoana/persoanele desemnată/desemnate în relația cu Oficiul Național de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor va/vor avea următoarele responsabilități:

Reprezentant legal/Administrator Firmă de Audit

.Membru CAFR:

Semnătură,

NOTĂ:

- un exemplar original se transmite la sediul Oficiului Național de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor;
- un exemplar original se păstrează la sediul emitentului;
- un exemplar copie se va transmite la CAFR, ca urmare a prevederilor din Subcapitolul 2.2 din Ghid.

⁶ Model ONPCSB

ANEXA 2: EVIDENȚA INSTRUIRII INTERNE**FORMARE PROFESIONALĂ PRIVIND COMBATERICA SPĂLĂRII BANILOR ȘI FINANȚĂRII
TERORISMULUI****ANTET FIRMĂ**

Ref/Nr.

Lista de participanți a angajaților societății
..... la cursul de instruire cu
TEMA „.....” (Durata ... ore/zile), organizat în data
(Lector.....),
cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului:

Nr. Crt.	Nume Prenume	Funcția	Semnătura
1			
2			
3			
...			

Subiectele abordate în curs au fost:

(faceți o succintă prezentare a subiectelor prezentate)

ANEXA 3: CHESTIONAR DE RISC LEGAT DE CONTROLUL INTERN ÎN PREVENIREA SPĂLĂRII BANILOR ȘI/SAU FINANȚAREA TERORISMULUI

(Lista de verificare privind acceptarea clientului și încadrarea în categoria de risc adecvată)

Denumire client _____

Data Întocmirii: _____

Data Revizuirii: _____

Persoană Întocmire: _____

Persoană Revizuire: _____

Nr. Crt.	Descriere Criteriu	Grad de importanță	Punctaj atribuit	Observații Comentarii
1	Identificarea clientului cu privire la <u>tipul și natura activității desfășurate</u> : <i>(Descrieți activitățile derulate sau observate obțineți Extras de la Registrul Comerțului)</i>			
2	Identificarea clientului după: - domiciliu/reședință oficial/ă și punctele de lucru/corespondență ; - locul de muncă; - sediul social. <i>(Luați o copie după CUI, CIF și un Extras Complet de la Registrul Comerțului)</i>			
3	Identificarea persoanei care reprezintă societatea: - CNP - Domiciliu/reședință - Nationalitate - Statut în firmă - Status marital (în măsura în care se poate obține acest aspect) - Responsabilități <i>Verificați împuternicirea acestei persoane de a semna în numele societății sau de a efectua tranzacții în numele companiei respective.</i>			
4	Identificarea Beneficiarului real al societății: - Denumire - Identificare (date, reședință) - Ponderea de deținere în societatea respectivă <i>Obțineți o Structură a acționariatului, respectiv a Grupului în cazul societăților complexe.</i>			

	<i>NOTĂ: „Conceptul de 25% plus o acțiune”, prezentat la art. 4 din Legea nr. 656/2002, trebuie să fie urmărit inclusiv pentru acționarii/asociații persoanei juridice până se ajunge la beneficiarul real.</i>			
5	- Clientul are activități cu risc sporit de spălare a banilor și care <u>favorizează anonimatul</u> (jocuri de noroc/loterie, tranzacții imobiliare etc.).			
6	Identificarea clientului din punct de vedere al <u>poziției publice</u> : - clientul ocupă poziție o publică importantă sau este membru direct al familiei acestuia? - Clientul are implicare politică? - Beneficiarul real ocupă o poziție publică importantă sau este membru direct al familiei acestuia? - Beneficiarul real este persoană cu expunere politică? - Clientul și/sau Beneficiarul real nu are poziție publică?			
7	Identificarea clientului din punct de vedere al <u>situației juridice a activității desfășurate</u> : - situația litigiilor; - starea firmei (activă, în insolvență, reorganizare sau în faliment). <i>(Interogați portalul mjustitie.ro și alte surse publice independente)</i>			
8	Identificarea clientului din punct de vedere al <u>relației cu O.N.P.C.S.B. și alte instituții</u> : - există implementate toate procedurile interne conforme cu prevederile Legii nr. 656/2002? - Care este persoana responsabilă desemnată în cadrul firmei și ce poziție ocupă în firmă?			
	Grad de risc – SPĂLAREA BANILOR <i>(Alegeți între RISC MARE, MEDIU sau MIC)</i>			

NOTĂ: De exemplu, punctajul pe fiecare aserțiune poate fi ales din aria 1 – 3, unde 1 este risc mic și 3 este risc ridicat. Acest punctaj individual se va stabili circumstanțial și va avea la bază **raționamentul profesional și procedurile interne ale societății de audit.**

Gradul de risc legat de spălarea banilor și finanțarea terorismului se determină prin ponderarea punctajului atribuit cu gradul de risc aferent aspectelor minimale mai sus menționate, astfel că nu se poate stabili o valoare relevantă pentru un grad de risc mic, mediu sau mare. Stabilirea acestui grad de risc referitor la spălarea banilor trebuie să fie similar celui de control intern, el fiind o componentă a sa și, implicit, a riscului de audit.

Cu titlu de recomandare: În vederea unui suport pentru stabilirea gradului de importanță și relevanță pentru riscul de spălare de bani, auditorul financiar poate lua în considerare, dar fără a se limita doar la aceste elemente, următoarele întrebări:

- Cum se derulează businessul respectiv și care sunt sursele de finanțare și cum generează venituri și costuri (sau care sunt planurile inițiale în cazul unui business aflat la început)?
- Tranzacțiile derulate vi se par a fi normale și identificabile sau par a fi anormale, mai puțin uzuale și cu un grad mai mare de risc?
- Există premisele unui plan de business realist în cazul unui start-up business?
- Care sunt planurile pentru perioada următoare referitor la profitabilitate?
- Care sunt sursele de venit declarate?
- Care sunt sursele de capital (acționari, împrumuturi etc.)?
- Cine sunt finanțatorii ca entități?
- Există contracte de împrumut pentru aceste tranzacții?
- Prin ce conturi se derulează sumele intrate din finanțare sau restituite?
- Există zone geografice cu care societatea efectuează mai multe tranzacții?
- Cu cine derulează aceste tranzacții?
- Tranzacțiile derulate vi se par a fi efectuate în condiții „echitabile” sau par a fi supra/sub - evaluate?
- Care este structura internă de management și cine ia deciziile operaționale și strategice în firma respectivă?
- Există dependență în decizii de o singură persoană care controlează afacerea și decide sau responsabilitățile sunt împărțite?
- Care este motivul pentru care a intrat în relația de afaceri cu dumneavoastră?
- Este suspectă solicitarea făcută prin prisma corelației cu natura de business și/sau cu utilizatorii?
- Livrarea serviciilor de la dumneavoastră se vor face cu presiune de timp sau există niște termene corect stabilite?
- Serviciile solicitate sunt pentru Clientul direct contactat sau pentru altă firmă care aparent nu are nici o relație directă?
- Dacă situațiile anterioare au mai fost auditate, ce tip de opinie au primit și ce rezerve s-au dat?
- De ce s-a finalizat relația cu auditorul anterior?

NOTĂ: *Recomandat a se arhiva o copie în dosarul de propuneri și Contracte astfel încât să fie monitorizat anual, la reînnoirea contractelor și completat acolo unde este cazul. Se păstrează 5 ani de la data finalizării relației cu acest Client.*

ANEXA 4: RAPORT DE TRANZACȚII CU NUMERAR

Informații despre entitatea raportoare:

Tip:

Denumire:

Cod unic de înregistrare/cod fiscal:

Număr de înmatriculare la Registrul Comerțului:

Adresă și nr. telefon/fax:

Nr. înregistrare la emitent:

Data raportării:

RAPORT DE TRANZACȚII CU NUMERAR

Model	Informații despre CLIENTUL entității raportoare																
	Nr. crt.	Subunitatea	Tip client	Prenume			Adresa /Sediul			Act de identitate / Nr. înmatri-culare		Cod numeric personal / Cod unic de înregistrare	Data și locul nașterii / înmatriculării				
E Nume / P Denumire				Țară	Județ	Localitate	Stradă	Nr.	Sector	Data	Țară		Localitate				
0	1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16

P	E	P	Informații despre PERSOANA CARE EFECTUEAZĂ OPERAȚIUNEA														
			Nume	Prenume	Adresa			Contul în care se desfășoară operațiunea		Data operațiunii	Fel operațiune						
Țară	Județ	Localitate			Stradă	Nr.	Sector	Act de identitate	Cod numeric personal								
17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30				
Scop operațiune	Cod Valută	Suma tranzacționată	Echivalent euro			Observații											
31	32	33	34	35													

Numele și prenumele persoanei autorizate:

(Semnătura persoanei autorizate + Ștampila entității raportoare)

ANEXA 5: RAPORT DE TRANSFERURI EXTERNE

Informații despre entitatea raportoare:

Tip:

Denumire:

Codul unic de înregistrare /cod fiscal:

Numărul de înregistrare la Registrul Comerțului:

Adresă și nr. telefon / fax:

Nr. înregistrare la emitent:

Data raportare:

RAPORT DE TRANSFERURI EXTERNE

Model

		Informații despre CLIENTUL entității raportoare																		
Nr. Crt.	Subunitate	Tip client	PEP	Nume/Denumire	Pre-nume	CNP/CUI	Act de identitate			Adresa/Sediul				Localitate înregistrare	Localitate					
							Tip act	Serie	Număr	Data emiterii	Autoritate emitentă	Țară	Județ			Localitate	Stradă	Număr	Sector	
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20

Informații despre REPRESENTANTUL LEGAL al clientului		Informații despre CONT				Informații despre ENTITATEA EXTERNĂ				Informații despre CLIENTUL ENTITĂȚII EXTERNE			
PEP	Nume	Prenume	CNP	Fel cont	Număr cont	Tip cont	Țară	Denumire	Cont extern	Tip client	PEP	Nume	Prenume
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34

Informații despre Persoana care efectuează operațiunea

PEP	Nume	Pre-nume	CNP	Tip împuternicire	Număr/dată împuternicire	Act de identitate				Adresă						
						Tip act	Serie	Număr	Data emiterii	Autoritate emitență	Țară	Județ	Localitate	Stradă	Număr	Sector
35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51

Informații despre operațiune

Data operațiune	Sumă tranzacționată	Cod valută	Fel operațiune	Echivalent euro	Cod operațiune	Observații
52	53	54	55	56	57	58

Numele și prenumele persoanei autorizate:

(Semnătura persoanei autorizate + Ștampila entității raportoare)

ANEXA 6: RAPORT DE TRANZACȚII SUSPECTE**Model****CAPITOLUL I – Informații generale despre raport și identificarea entității raportoare.****I.0. Informații generale:**

Data întocmirii	Numărul de înregistrare la emitent
Tipul entității raportoare	

I.A. Persoana juridică sau persoana fizică autorizată.*Date de identificare:*

Denumirea.....	
Forma juridică de organizare	
Numărul de înregistrare la Registrul Comerțului	Cod unic de înregistrare/Cod fiscal

Sediul social:

Județul	Localitatea
Strada..... Nr..... Sector.....	

Subunitatea unde a avut loc tranzacția raportată:

Denumire	
Județul	Localitatea

I.B. Persoana fizică.*Date de identificare:*

Numele		Prenumele	
Tipul documentului de identitate	Seria	Nr. doc.....	
Emis la data de.....	De.....		
Cod numeric personal			

Domiciliul:

Țara.....	Județul..... Localitatea
Strada..... Nr..... Sector.....	

CAPITOLUL II – Date de identificare ale clientului.**II.A. Persoana juridică.***Date de identificare:*

Denumirea.....	
Forma juridică de organizare	
Numărul de înregistrare la Registrul Comerțului	Cod unic de înregistrare / Cod fiscal.....

Locul înregistrării - pentru persoane juridice străine:

Țara.....	Localitatea.....
-----------	------------------

Sediul social:

Țara.....	Județul.....	Localitatea
Strada.....		Nr.....
		Sector.....

Date de identificare ale reprezentantului legal:

Numele	Prenumele
Cod numeric personal	

II.B. Persoana fizică.*Date de identificare:*

Numele		Prenumele	
Data nașterii.....	Locul nașterii		
Cetățenia		Rezident / Nerezident	
Tipul documentului de identitate	Seria	Nr. doc.	
Emis la data de	De		
Cod numeric personal			

Domiciliul sau reședința:

Țara	Județul.....	Localitatea
Strada.....		Nr.....
		Sector.....

II.C. Informații despre conturile și subconturile clientului.

Tipul contului	Nr. total conturi
----------------------	-------------------------

Detalii despre conturi și subconturi:

Conturi	Subconturi
---------------	------------------

II.D. Informații despre legăturile clientului cu alte persoane fizice sau juridice.

Tipul legăturii	Nr. total legături.....
-----------------------	-------------------------

II.D1. *Detalii despre persoanele juridice aflate în legătură cu clientul:*

Denumirea
Forma juridică de organizare
Cod unic de înregistrare / Cod fiscal

II.D2. *Detalii despre persoanele fizice aflate în legătură cu clientul:*

Numele	Prenumele
Cod numeric personal	

II.E. Operațiuni semnificative efectuate în ultimele 12 luni.

Tipul operațiunii	Nr. operațiuni
Suma totală	

II.F – Persoana care conduce tranzacția.

Date de identificare:

Numele	Prenumele	
Nr. actului de împuternicire		
Tipul documentului de identitate.....	Seria	Nr. doc.
Emis la data de	De	
Cod numeric personal		

Domiciliul sau reședința:

Țara.....	Județul.....	Localitatea
Strada.....	Nr.....	Sector.....

CAPITOLUL III – Date despre tranzacție și conturile implicate.

III.A. Descrierea tranzacției:

Data tranzacției		Suma tranzacționată.....	Valuta.....
Felul tranzacției		Stadiul tranzacției	Modalitatea de plată
Natura tranzacției		Obiectul tranzacției	
Tipul contului.....		Conturi utilizate.....	Subconturi.....

III.B. Date despre ordonatorul, intermediarul sau beneficiarul tranzacției realizate cu persoana indicată la Capitolul II - persoană juridică.

Date de identificare:

Denumirea	
Forma juridică de organizare	
Numărul de înregistrare la Registrul Comerțului	Cod unic de înregistrare / Cod fiscal

Sediul:

Țara.....	Județul.....	Localitatea
Strada.....		Nr.....
Sector.....		

III.C. Date despre ordonatorul, intermediarul sau beneficiarul tranzacției realizate cu persoana indicată la Capitolul II - persoană fizică.

Date de identificare:

Numele		Prenumele	
Tipul documentului de identitate	Seria	Nr. doc.	
Emis la data de	De		
Cod numeric personal			

Domiciliul:

Țara	Județul.....	Localitatea
Strada.....		Nr.....
Sector.....		

III.D. Descrierea elementelor neobișnuite/suspecte.

Descrierea operațiunii.....
.....
.....
Descrierea elementelor considerate suspecte.....

.....

CAPITOLUL IV – Documente anexate și semnătura.

Se anexează în fotocopie următoarele documente :

.....

Raportul conține pagini - *inclusiv anexele*, dischete,
.....CD_uri.

Numele și
prenumele.....

Semnătura
.....

Ștampila.....
.....

Telefon / Fax
.....

**ANEXA 7: NOTIFICARE PRIVIND TRASMITEREA RAPORTULUI DE TRANZACȚII
SUSPECTE CĂTRE ONPCSB**

(Comunicare către CAFR - SECRETARIAT)

S.C. AUDIT

Nr. / .. / .. /

Către,

CAMERA AUDITORILOR FINANCIARI DIN ROMÂNIA

- *În atenția Directorului Executiv* -

În conformitate cu prevederile Hotărârii nr. 68/2015 a Consiliului Camerei Auditorilor Financiari din România pentru aprobarea „Normelor privind instituirea de către auditorii financiari a măsurilor de prevenire și combatere a spălării banilor și a finanțării terorismului”, emise în aplicarea Legii nr. 656/2002 pentru prevenirea și sancționarea spălării banilor, precum și pentru instituirea unor măsuri de prevenire și combatere a finanțării actelor de terorism, cu modificările și completările ulterioare, vă comunicăm că am transmis în original Raportul de Tranzacții Suspecte Nr. / Data .. / .. / către Oficiul Național Pentru Combaterea Spălării Banilor.

Numele

Funcția persoanei desemnate

(conform Anexei 1 din prezentul Ghid)

.....

Nume și prenume

L.Ș.

Semnătură

ANEXA 8: Cunoașterea de către auditorul financiar a etapelor procesului de spălare a banilor⁷

Întrucât în practică nu există o singură metodă de spălare a banilor, **metodele pot varia** de la cumpărarea și vinderea unui obiect de lux (de ex.: o mașină sau o bijuterie) până la trecerea banilor printr-o rețea complexă internațională, de afaceri legale și prin companii tip „scoică” (companii care există numai ca persoane juridice, fără a deține/desfășura activități comerciale sau a desfășura afaceri).

Inițial, în cazul traficului de droguri sau al altor infracțiuni cum ar fi contrabanda, furtul, șantajul etc., fondurile rezultate iau, în mod curent, forma banilor lichizi care **trebuie să fie introduși prin orice metodă** în sistemul financiar.

Operațiunile bancare tradiționale de constituire a depozitelor sau de transfer al banilor și sistemele de creditare oferă un mecanism vital pentru spălarea banilor, în special în faza inițială de introducere a numerarului în sistemul financiar.

În acest sens, este recomandat ca auditorii financiari să cunoască cele trei etape în care se poate realiza procesul de spălare a banilor de către clientul său pe care îl auditează, și care pot cuprinde numeroase tranzacții efectuate de spălătorii de bani, tranzacții care sunt de natură să alerteze autoritățile asupra activităților infracționale, respectiv:

1. Plasarea:

Reprezintă „scaparea”, la propriu, de numerar obținut din activitatea ilegală, pentru separarea fondurilor provenite din surse ilicite, care ar putea fi supravegheate de organele de aplicare a legii.

În etapa inițială sau de plasare în spălarea banilor, infractorul introduce profitul său ilegal în sistemul financiar. Aceasta se poate face prin împărțirea sumelor mari de numerar în sume mai mici și mai puțin suspecte care sunt apoi depozitate direct într-un cont bancar sau prin cumpărarea unui număr de instrumente financiare (cecuri, bilete la ordin etc.), care sunt apoi colectate și depozitate în conturi dintr-o altă locație.

2. Stratificarea:

După intrarea fondurilor în sistemul financiar, are loc a doua etapă – stratificarea. Aceasta reprezintă procesul de mișcare a banilor între diferite conturi pentru a le ascunde originea.

În această etapă, spălătorul de bani întreprinde o serie de preschimbări sau mișcări ale fondurilor pentru a le îndepărta de sursa din care provin. Fondurile pot fi îndreptate către cumpărarea și vânzarea de instrumente de investiții, sau spălătorul poate, pur și simplu, să trimită fondurile prin transfer electronic într-o serie de conturi din diverse bănci de pe întreg globul. Utilizarea a mai multe conturi îndepărtate din punct de vedere geografic, în scopul spălării banilor, este, în special, folosită în acele jurisdicții care nu cooperează în anchetele pentru combaterea spălării banilor. În anumite situații, spălătorii de bani pot deghiza transferurile ca fiind plăți pentru bunuri și servicii, în acest fel dându-le o aparență legitimă.

Separarea veniturilor ilicite de sursa lor prin crearea unor straturi complexe de tranzacții financiare proiectate pentru a înșela organele de control și pentru a asigura anonimatul.

3. Integrarea:

După ce a trecut cu succes produsele infracțiunii prin primele două etape ale procesului de spălare a banilor, spălătorul de bani trece apoi în a treia etapă – integrarea – în care fondurile reintră în circuitul economic legal. Spălătorul poate alege apoi să investească fondurile pe piața imobiliară, a bunurilor de lux sau a afacerilor.

⁷ A se vedea Manualul privind abordarea pe bază de risc și indicatori de tranzacții suspecte-2010, publicat pe site-ul OPNCSB la data elaborării prezentului Ghid.

Dacă procesul de stratificare are succes, schemele de integrare vor trimite din nou rezultatele spălării în circuitul economic, în așa fel încât ele vor reintra în sistemul financiar aparând ca fonduri normale și „curate” obținute din activități comerciale.

Cei trei pași de bază se pot constitui în faze separate și distincte. Aceștia pot apărea însă și simultan sau, mai obișnuit, se pot suprapune. Felul în care sunt folosiți pașii de bază depinde de mecanismele de spălare disponibile și de cerințele organizațiilor criminale.

În cadrul procesului de spălare a banilor se pot identifica anumite puncte vulnerabile, puncte dificil de evitat de către spălătorul de bani și, în consecință, ușor de recunoscut, respectiv:

- plasarea numerarului în sistemul financiar;
- trecerea numerarului peste frontiere;
- transferarea numerarului în și dinspre sistemul financiar.

4. Criterii de selecție a tranzacțiilor

În vederea identificării tranzacțiilor neobișnuite/suspecte, auditorii financiari în cadrul misiunii vor efectua testări și vor acorda o atenție deosebită următoarelor criterii în selecția tranzacțiilor:

- tranzacții cu lichidități mari;
- transferuri internaționale;
- tranzacții care par să nu fie în concordanță cu activitățile sau veniturile clientului ori cu comportamentul său obișnuit;
- tranzacții deosebit de complexe;
- tranzacții cu valori mobiliare ori cu alte instrumente financiare, valută, metale și pietre prețioase, a căror valoare depășește echivalentul a 15.000 euro.

În criteriile de selecție a tranzacțiilor, se vor avea în vedere plafoanele de numerar zilnice pentru operațiunile de încasări și plăți potrivit prevederilor din Legea nr.70 din 2 aprilie 2015 pentru întărirea disciplinei financiare privind operațiunile de încasări și plăți în numerar.

5. Testarea sistemului informatic

În derularea misiunii, auditorii financiari vor testa și evalua eficacitatea sistemului informatic utilizat de client pentru efectuarea transferurilor electronice, dacă clientul dispune de o astfel de aplicație informatică. În acest sens, auditorul financiar va verifica dacă în aplicația informatică sunt implementate controale în scopul asigurării unei monitorizări eficiente a riscului de spălare a banilor.

În cadrul misiunii auditorii financiari pot solicita probe din aplicația utilizată pentru efectuarea transferurilor, pot efectua testări ale accesului în aplicația informatică, și pot verifica dacă parola de acces în aplicație se actualizează periodic, dacă există politici și proceduri privind utilizarea aplicației informatică respective, dacă acestea sunt cunoscute și aplicate corect de toți utilizatorii acesteia.

Se recomandă auditorilor financiari să acorde o atenție deosebită verificării tuturor utilizatorilor în aplicația informatică, a drepturilor de acces și a drepturilor de aprobare/validare a transferurilor electronice ale acestora în aplicația informatică în corelare cu documentele de aprobare/ acordare a acestor drepturi de către conducere. În funcție de volumul și complexitatea tranzacțiilor clientului, precum și în funcție de domeniul în care își desfășoară activitatea clientul, dacă este o instituție care oferă servicii de plată sau unul dintre clienții acesteia, se vor avea în vedere și prevederile din Ghidul final privind securitatea plăților pe internet - EBA/GL/2014/12, în vigoare din luna august 2015.

ANEXA 9: Listă neexhaustivă a factorilor și tipurilor de dovezi cu privire la riscurile potențial mărite**(EXTRAS DIN DIRECTIVA NR. 849/2015)****1. Factori de risc privind clienții:**

- (a) relația de afaceri se desfășoară în circumstanțe neobișnuite;
- (b) clienți care își au reședința în zone geografice cu risc ridicat;
- (c) persoane juridice sau construcții juridice cu rol de structuri de administrare a activelor personale;
- (d) societăți care au acționari mandatați sau acțiuni la purtător;
- (e) activități în care se rulează mult numerar;
- (f) situația în care structura acționariatului societății pare neobișnuită sau excesiv de complexă, având în vedere natura activității sale.

2. Factori de risc privind produsele, serviciile, tranzacțiile sau canalele de distribuție:

- (a) servicii bancare personalizate;
- (b) produse sau tranzacții care ar putea favoriza anonimatul;
- (c) relații de afaceri sau tranzacții la distanță, fără anumite măsuri de protecție, cum ar fi semnătura electronică;
- (d) plăți primite de la terți necunoscuți sau neasociați;
- (e) produse noi și practici comerciale noi, inclusiv mecanisme noi de distribuție și utilizarea unor tehnologii noi sau în curs de dezvoltare atât pentru produsele noi, cât și pentru produsele preexistente.

3. Factori de risc geografic:

- (a) fără a aduce atingere articolului 9 din Directiva UE nr.849 din 20 mai 2015, țări care, conform unor surse credibile, cum ar fi evaluările reciproce, rapoartele detaliate de evaluare sau rapoartele de monitorizare publicate, nu dispun de sisteme efective de combatere a spălării banilor/de combatere a finanțării terorismului;
- (b) țări care, conform unor surse credibile, au un nivel ridicat al corupției sau al altor activități infracționale;
- (c) țări supuse unor sancțiuni, embargouri sau măsuri similare instituite, de exemplu, de Uniune sau de Organizația Națiunilor Unite;
- (d) țări care acordă finanțare sau sprijin pentru activități teroriste sau pe teritoriul cărora operează organizații teroriste desemnate.

ANEXA 10: Listă neexhaustivă a factorilor și tipurilor de dovezi cu privire la riscurile potențial reduse

(EXTRAS DIN DIRECTIVA NR. 849/2015)

1. Factori de risc privind clienții:

- (a) societăți publice cotate la o bursă de valori și supuse cerințelor de divulgare a informațiilor (fie prin norme bursiere, fie prin lege sau prin mijloace executorii), care impun cerințe pentru a asigura transparența adecvată a beneficiarului real;
- (b) administrații publice sau întreprinderi publice;
- (c) clienți care își au reședința în zone geografice cu risc redus, astfel cum se prevede la punctul 3.

2. Factori de risc privind produsele, serviciile, tranzacțiile sau canalele de distribuție:

- (a) polițe de asigurare de viață a căror primă este scăzută;
- (b) polițe de asigurare pentru sistemele de pensii, în cazul în care nu există o clauză de răscumpărare timpurie și polița nu poate fi folosită drept garanție;
- (c) sisteme de pensii, anuități sau sisteme similare care asigură salariaților prestații de pensie, în cazul cărora contribuțiile se realizează prin deducere din salarii, iar normele sistemului nu permit ca drepturile beneficiarilor sistemului să fie transferate;
- (d) produse sau servicii financiare care furnizează servicii definite și limitate în mod corespunzător anumitor tipuri de clienți, astfel încât să sporească accesul în scopul incluziunii financiare;
- (e) produse în cazul cărora riscurile de spălare a banilor și de finanțare a terorismului sunt gestionate de alți factori, cum ar fi limitele financiare sau transparența proprietății (de exemplu, anumite tipuri de monedă electronică).

3. Factori de risc geografic:

- (a) state membre;
- (b) țări terțe care dețin sisteme eficiente de combatere a spălării banilor și a finanțării terorismului;
- (c) țări terțe identificate din surse credibile ca având un nivel scăzut al corupției sau al altor activități infracționale;
- (d) țări terțe care, pe baza unor surse credibile, cum ar fi evaluări reciproce, rapoarte detaliate de evaluare sau rapoarte de monitorizare publicate, au prevăzut cerințe de combatere a spălării banilor și a finanțării terorismului în conformitate cu recomandările GAFI revizuite și pun în aplicare în mod eficace cerințele respective.

ANEXA 11: Exemple de clienți care pot fi implicați în spălarea banilor

Exemplul 1 - Client „off-shore”

În momentul în care banii sunt transformați într-o formă care poate fi transferată sau cu care se poate face contrabandă, cel mai adesea aceștia iau calea unui centru off-shore. Există anumite avantaje practice. În primul rând, deseori, în termeni practici, fondurile sunt plasate astfel încât să nu poată fi atinse de autoritățile din jurisdicția unde activitatea prin care s-a obținut profitul a avut loc. Chiar dacă legislația este aplicabilă și pe raza extra-teritorială, sunt puține legi în acest sens. Prin implicarea unei alte jurisdicții, barierele reale și financiare apar în calea organelor de investigație în obținerea și protejarea probei, care să poată fi admisă în fața justiției. Anumite jurisdicții așteaptă să își ofere facilitățile bancare sau de alt mod, pe baza secretului pe care îl pot asigura. Din păcate, există țări care sunt pregătite să faciliteze primirea banilor, indiferent de sursa acestora. Odată ce banii au ajuns în centrul off-shore, aceștia pot intra fie direct, sau cel mai probabil, indirect în sistemul bancar convențional. Evident, cu cât acest proces este mai discret, cu atât este mai bine pentru spălătorul de bani. Aici atracția jurisdicțiilor care oferă secretul sau un nivel al corupției este suficientă pentru a asigura o necooperare eficientă cu agențiile străine.

Paradisurile off-shore sunt țări și teritorii, adesea insule sau grup de insule, care furnizează libertatea unei game largi de impozite, a controalelor asupra schimbului valutar și oferă, aproape fără excepție, un secret bancar impenetrabil și drepturi legale companiilor.

- * Inițial, sunt folosite predominant pentru evaziune fiscală;
- * Secret bancar impenetrabil; orice cooperare între autoritățile locale (sau bănci) și instituții (autorități de aplicare a legii și autorități fiscale) este greu de realizat;
- * Efectuarea tranzacțiilor în general în străinătate; ținerea unei contabilități formale în centrul off-shore;
- * În completare la secretul bancar, absența aproape completă a taxelor locale și a controalelor asupra schimbului valutar;
- * Numărul de consultanți profesioniști în creștere pentru acordarea de servicii de asistență în înființarea companiilor off-shore;
- * Nu există nici o activitate în țara de reședință;
- * Nu există nici o persoană cu puteri de decizie (administrator, acționari) în țara de reședință;
- * Nu există nici o obligație de plată a taxelor;
- * Nu există nici o dovadă a capitalului social;
- * Nu există nici un acord de dublă impunere;
- * Nu există obligația de a ține registre contabile;
- * Infrastructură excelentă;
- * Înființare a companiilor în timp scurt, discret, și fără costuri mari;
- * Excelente servicii la fața locului;
- * Cerere ridicată de entități off-shore de către infractori sau organizații criminale.

Există, în special, câteva aspecte critice:

Persoane care dețin puterea de decizie: - este dificil să se afle identitatea adevăratului beneficiar.

De obicei, proprietarii companiilor nu au reședința obișnuită în țările unde și-au înființat companiile. Aceste persoane sunt reprezentate prin împuterniciți. Se poate întâmpla ca aceștia să ajungă la un moment dat să nu mai cunoască cine deține puterea de decizie în compania respectivă (în cazul transferului de acțiuni ale companiei). În astfel de cazuri ordinele sunt date prin mijloace codificate convenite.

Registre contabile

În astfel de țări sau teritorii nu există nici o obligație de ținere a registrelor contabile – acest lucru înseamnă că tranzacțiile singulare din cadrul unei afaceri nu pot fi reconstituite din punctul de vedere al cercetării penale.

Secretul bancar

Un secret bancar strict trebuie să fie privit în strânsă legătură cu centrul off-shore și, adesea, acesta nu poate fi încălcat sau permite titularilor de conturi să transfere banii sau să dezvolte contra-strategii înainte ca respectivele conturi să fie dezvăluite.

Companiile off-shore ar trebui să nu fie acceptate drept clienți, dacă:

- * Agenții care înființează compania acționează ca directori; beneficiarul real, în mod evident, preferă anonimatul;
- * Compania off-shore este, sau pretinde să fie, o companie holding; adeseori, structurile holding sunt înființate în singurul scop de a induce în eroare autoritățile de aplicare a legii;
- * Solicitantul este o companie de administrare off-shore; avantajul este că titularul acțiunilor ascunde faptul că deține compania și previne astfel ca acele acțiuni să fie blocate de către creditori - situație foarte des întâlnită între spălătorii de bani;
- * Agenții autorizați solicită deschiderea conturilor în locul directorilor executivi ai companiei;
- * Compania este o bancă off-shore; astfel de bănci „scoică” sunt frecvent implicate în spălarea banilor și în cazurile de înșelăciune.

Lista GAFI a țărilor și a teritoriilor necooperante

Din punctul de vedere al luptei împotriva spălării banilor, GAFI a identificat o listă a țărilor considerate drept necooperante, datorită:

- * Caracteristicilor de reglementare (existența unor tipuri de societăți care oferă anonimatul partenerilor și directorilor);
- * Sistemul bancar și financiar (anonimatul conturilor și depozitelor);
- * Un secret bancar inaccesibil;
- * Sistem de control (deficient sau chiar absent);
- * Disponibilitate în schimbul de informații (de obicei, absent).

Fac parte

- * Cook Islands
- * Indonezia
- * Myanmar
- * Nauru
- * Nigeria
- * Niue
- * Filipine

Din punctul de vedere al spălării banilor, tranzacțiile bancare sau financiare care implică clienți ai acestor țări pot fi considerate cu risc mare de spălare a banilor.

Exemplul 2 - Client din paradisuri fiscale

„Paradisurile fiscale” înseamnă țări care colectează impozite mici și acceptă implantări fictive ale grupurilor care utilizează aceste jurisdicții ca simple cutii poștale. Astfel, un grup care utilizează paradisurile fiscale pot face ca prețurile mari de transfer să poată fi plătite pentru sucursala localizată într-o țară cu sistem de impunere normal, realizând profituri mari în paradisurile fiscale și profituri scăzute în sistemul de impunere normal.

Interesul mare pentru acest subiect reprezentat de jurisdicțiile paradis fiscal, conectat cu

diseminarea pe scară largă a acestui fenomen și datorită numelor exotice ale țărilor paradisuri fiscale, nu trebuie să ne facă să uităm că refuzul de plată a obligației fiscale nu este un subiect nou (este un fenomen negativ, la fel de vechi ca însăși existența taxelor) și sumele de bani cu care se eludează taxele și care circulă fără griji, în conformitate cu reglementările fiscale permissive ale acestor țări, ating valori enorme.

Beneficiul adus de paradisurile fiscale nu vine doar din absența taxei sau existența unei taxe scăzute, avantajele ne-fiscale oferite de către aceste jurisdicții având aceeași semnificație.

Astfel, paradisurile fiscale reprezintă una dintre cele mai comune și utilizate proceduri pentru fraudă și evaziunea fiscală la nivel internațional.

Anumiți autori consideră că paradisurile fiscale sunt locuri unde bani „sunt spălați, devenind mai albi decât albul”.

Conform altor opinii, termenul de paradis fiscal este „adesea, inducere în eroare, și incorectă”; pentru descrierea unei astfel de țări, din acest punct de vedere, ar trebui utilizat termenul de „jurisdicție a secretului financiar”.

Aproape toate țările impun un anumit nivel de protecție pentru informația comercială și bancară, dar majoritatea lor nu vor proteja informația în cazul în care anumite investigații vor fi realizate de către organe judiciare dintr-o țară străină. O jurisdicție a secretului financiar și bancar va refuza, aproape întotdeauna, să încalce legislația privind secretul bancar, chiar și în cazul în care ar fi vorba de o gravă încălcare a legislației unei țări.

Principalele caracteristici ale paradisurilor fiscale:

– **Taxe scăzute.** În multe cazuri, doar câteva categorii de venituri sunt supuse impozitării, având o cotație scăzută comparativ cu cea din țările de origine a celor care apelează la paradisuri fiscale; în anumite țări nu există nici un impozit pe venit.

– **Secretul.** Majoritatea țărilor considerate paradisuri fiscale asigură protecția informației comerciale și bancare.

– Activitatea bancară joacă un rol din ce în ce mai important în economia unui paradis fiscal față de economia unei țări care nu se află în această categorie. În general, activitatea cetățenilor străini nu este strict reglementată, impozitarea fiind în principal una simbolică, iar controlul fiind aproape inexistent.

– **Publicitatea promoțională.** Majoritatea țărilor paradisuri fiscale își fac singure publicitate, inclusiv prin conferințe internaționale mediatizate, demonstrând avantajefiscale oferite și atrăgând în acest fel investitorii străini.

În acest sens, menționăm că în Insulele Bahamas există o campanie puternică pentru a deveni un centru de elită pentru activitățile bancare, de asigurări și navale. În această privință, impozitul este un element de cost pentru operațiunile taxabile, și este evident faptul că, contribuabilii îl includ printre factorii care le determină strategia.

Această atitudine poate fi, în final, perfect legală, atâta timp cât este adevărat faptul că într-o „domnie a legii”, contribuabilul trebuie să estimeze cadrul legal (ne referim la cel *fiscal*) în care își desfășoară activitatea; nu i se poate reproșa sistemului *a priori*, alegerea contribuabilului îi servește cel mai bine interesele, câtă vreme legile permissive îl acoperă.

Căutarea modalității unei impozitari cât mai scăzute, întrucât aceasta poate aduce prejudicii intereselor unui stat, găsirea limitei în teorie față de abuzul legii, este un proces facilitat de existența paradisurilor fiscale. Astfel, contribuabilul este, într-adevăr, tentat să obțină profituri din avantajele oferite de multe țări sau teritorii care, în funcție de caz, se doresc sau sunt considerate astfel și micșorează, dar nu evită obligațiile fiscale, într-un caz sau altul, pentru a adopta metode și mijloace care nu pot fi atacate de stat.

Avantajele de care se beneficiază în paradisurile fiscale sunt legate nu doar de o impozitare scăzută, care le caracterizează, dar și de facilitățile non-fiscale pe care le pot obține.

Aceste avantaje sunt întărite de rețeaua de comunicații – prin transportul aerian și maritim și prin sistemele de comunicații telefonice, fax, e-mail – care elimină distanța și timpul, considerate ca fiind elemente ale sectorului financiar-bancar.

Paradisurile fiscale sunt, cel mai adesea, mici state care se bucură de stabilitate politică și economică ce favorizează dezvoltarea activității financiare (Panama, Andorra, Liechtenstein, Insulele Virgine Britanice, Insulele Cayman, Cipru etc.). Elveția este adesea considerată un paradis fiscal, într-o viziune greșită: contul bancar secret, devenit sinonim cu „contul bancar de tip elvețian”, are o altă semnificație față de cazurile anterior menționate. Elveția este locul cel mai sigur de păstrare a banilor.

Modalitățile de acces în paradisurile fiscale

Modalitățile de acces în paradisurile fiscale sunt variate, în funcție de obiectivele contribuabilului. Există totuși două categorii:

- **Transferurile**, obiectivul este minimalizarea valorii fiscale în țările cu presiuni fiscale;
- **Delocalizarea** valorii taxei poate fi tradusă ca o suprimare a valorii taxei în țările de origine, un avantaj pentru paradisurile fiscale.

Transferurile

Transferurile au obiectivul de a minimaliza valoarea taxei în țările cu presiuni fiscale ridicate. Acestea sunt realizate cu ocazia schimbului economic sau financiar între doi contribuabili; unul este localizat într-un teritoriu cu o suprimare mare a valorii taxei. Datorită acestui lucru, transferurile se referă la taxa impusă companiei (impozitul pe profit), datornicii fiind marile companii multinaționale. Procedura utilizată pentru producerea efectului căutat este diversificată: fie se minimalizează impozitul, fie se maximizează obligația deductibilă a impozitului respectiv.

- Transferul realizat prin procedura minimalizării impozitului poate fi obținut prin acționarea asupra valorii plății făcute în beneficiul contribuabilului.
- Transferul realizat prin procedura maximizării, ca rezultat al aplicării procedurilor simetrice ale căror efecte sunt comparabile. Transferul va fi rezultatul creșterii abuzive a plății, cu condiția să fie deductibil la calcularea impozitului pe venit.

Delocalizarea

Față de transferuri, delocalizarea poate fi tradusă ca o suprimare a valorii taxei în țările de origine în avantajul paradisurilor fiscale. Acest efect poate fi obținut prin mai multe modalități, care implică existența unui sprijin implantat în țara de refugiu. Statele nu pot rămâne insensibile la evaziunea generată de existența paradisurilor fiscale. Lupta împotriva transferurilor și delocalizării intră în sfera legilor speciale. Paradisurile fiscale reprezintă o parte semnificativă a criminalității organizate, fiind utilizată pentru spălarea banilor obținuți din activități ilegale: traficul de droguri, traficul cu arme, contrabanda etc.

Exemplul 3 - Client societate comercială

Societățile comerciale sunt persoane juridice prin intermediul cărora este realizată o gamă variată de activități comerciale, iar bunurile sunt deținute. Acestea se află la baza majorității activităților comerciale și antreprenoriale în economiile de piață. Societățile comerciale au devenit o parte integrală și indispensabilă a sferei globale financiare și au contribuit în mod important la prosperitatea și globalizarea realizate în secolul trecut. Astăzi fluxurile de capital privat rapide, ideile, tehnologia, bunurile și serviciile implică, practic, societățile comerciale la orice nivel.

În ciuda rolului important și legal pe care societățile comerciale îl joacă în sistemul economic global, aceste entități pot fi, în anumite condiții, utilizate în scopuri ilicite, inclusiv pentru spălarea banilor, mită/corupție, implicare inadecvată în contractări, practici fiscale ilegale și alte forme de comportament ilegal. Utilizarea societăților comerciale drept mijloc de implicare în activități ilegale este o metodă potențială, deoarece aceste entități pot permite infractorilor să își ascundă intențiile în spatele vălului unei entități legale separate. Un raport recent al Comisiei Europene a conchis că abilitatea entităților legale de a

ascunde în mod eficient identitatea adevăratului beneficiar stimulează folosirea lor în activitățile ilegale. Chiar și în jurisdicțiile cu legislație privind secretul bancar, infractorii care comit activități ilegale preferă să depună câștigurile astfel obținute într-un cont deschis pe numele unei societăți comerciale deoarece protecțiile secretului bancar pot fi eliminate în anumite situații.

Orice jurisdicție care furnizează mecanisme ce permit persoanelor fizice să își ascundă cu succes identitatea în spatele unei societăți comerciale în timp ce există constrângeri excesive ale capacității autorităților de a obține și împărtăși informația cu privire la beneficiarul real și de control în reglementarea/supravegherea și scopuri de aplicare a legii, crește vulnerabilitatea de utilizare a societăților comerciale în mod ilegal. De exemplu, anumite jurisdicții permit societăților comerciale înregistrate și înființate în jurisdicția proprie să angajeze instrumente care pot fi folosite pentru a ascunde identitatea beneficiarului real și controlul, cum ar fi deținătorul acțiunilor, acționarii și directorii nominali, fără a utiliza mecanisme eficiente care ar permite autorităților să îi identifice pe adevărații proprietari și pe cei care controlează societatea, atunci când aceștia sunt suspectați de o activitate ilegală sau să își îndeplinească responsabilitățile lor de reglementare și supraveghere. Unele dintre aceste jurisdicții protejează anonimatul prin activarea legilor privind secretul profesional strict, legi care interzic registrele comerțului, instituțiilor financiare, avocaților, contabililor și altor categorii, sub amenințarea sancțiunilor civile și penale, să dezvăluie orice informație cu privire la adevăratul beneficiar și sunt controlate de autoritățile de reglementare/supraveghere și de autoritățile de aplicare a legii.

Capacitatea de a obține și furniza informația cu privire la beneficiarul real și la control

Pentru a combate și preveni în mod eficient utilizarea societăților comerciale în scopuri ilegale, este esențial ca autoritățile să aibă capacitatea de a obține la timp informația privind beneficiarul real și controlul asupra societăților comerciale. În acest raport termenul de „*beneficiar real*” se referă la ultimul beneficiar real sau interes al unei persoane fizice. În anumite situații, nedescoperirea beneficiarului real poate implica goluri între diferiți intermediari - persoane juridice sau fizice, până în momentul în care adevăratul proprietar, care este o persoană fizică este găsit. Cu referire la corporații, proprietatea este deținută de către acționari sau membri. În parteneriat interesele sunt deținute de către parteneri generali sau cu răspundere limitată. În cazul societăților de administrare sau a fundațiilor, beneficiarul real este reprezentat de mai mulți beneficiari, grup care poate include și pe cel care a înființat compania sau fondatorul. În acest raport, termenul „*control*” reprezintă controlul efectiv al unei persoane fizice sau al unui grup de persoane asupra societății comerciale. Astfel, cu referire la tipurile de societăți comerciale examinate în cuprinsul acestui raport, problema relevantă va fi cine exercită controlul efectiv (altul decât controlul legal) asupra societății comerciale. În multe cazuri de folosire cu rea credință a societăților comerciale, beneficiarul real sau persoana/fondatorul care a înființat societatea controlează societatea comercială în ciuda aparențelor externe care sugerează controlul efectuat de către o terță parte. De exemplu, directorii unei societăți pot fi mai degrabă „nominali” care trec de la îndatoririle de director la cele de beneficiar real și acceptă instrucțiunile din partea acestuia. Cu referire la societățile de administrare, fondatorul poate continua să exercite controlul efectiv asupra administratorului prin utilizarea unui „protector” ce administrează și a unei scrisori de intenții.

Jurisdicțiile angajează o varietate de mecanisme în vederea obținerii informației cu privire la beneficiarul real și la controlul efectuat. Majoritatea jurisdicțiilor se bazează pe puterea de convingere, pe ordine judecătorești și pe alte măsuri care ating persoana juridică, în vederea identificării beneficiarului real atunci când este suspectată o activitate ilegală. Într-un număr mic de jurisdicții, autoritățile solicită furnizarea extinsă de informații cu privire la beneficiarul real și la controlul efectuat de către autoritățile aflate în sfera înființării de societăți, iar unele impun o obligație de actualizare a acestor informații atunci când acest lucru se întâmplă. Un număr crescut de jurisdicții au această abordare, solicitând intermediarilor implicați în înființarea și administrarea societăților comerciale („prestatori de servicii comerciale”) pentru a obține, verifica și păstra înregistrările cu privire la beneficiarul real și controlul efectuat, precum și pentru a acorda autorităților accesul la astfel de înregistrări în scopul investigării activităților ilicite, îndeplinirii atribuțiilor de reglementare/supraveghere și difuzării unei informații către autoritățile naționale și internaționale.

Capacitatea autorităților de obține informații cu privire la beneficiarul real și la controlul efectuat, trebuie să fie însoțită de capacitatea corespondentă de a difuza informația altor autorități naționale și internaționale, respectându-se principiile legale fundamentale ale fiecărei jurisdicții. Este importantă competența de a difuza informația către autoritățile naționale, cum ar fi: reglementatori de valori mobiliare,

agențiile de aplicare a legii, reglementatori bancari și autorități fiscale, deoarece anumite autorități dintr-o jurisdicție pot deține sau au acces la informații privind beneficiarul real și controlul efectuat, care sunt solicitate de către alte autorități naționale în scop de reglementare/supraveghere sau de aplicare a legii. În plus, este de dorit ca autoritățile să ia în considerare mijloacele care fac posibilă acordarea accesului la informații privind adevăratul beneficiar și controlul, către agenți cu autoritatea delegată de către guvern sau de o autoritate judiciară (cum ar fi executorii), iar instituțiile financiare să caute astfel de informații în vederea conformării cu cerințele de identificare a clientului și de cunoaștere a acestuia („identitatea clientului”), stipulate de legile de combatere a spălării banilor. Disponibilitatea mecanismelor de a furniza informația la nivel intern facilitează, de asemenea, utilizarea eficientă a resurselor prin asigurarea că nu sunt depuse eforturi duplicate în obținerea informației privind beneficiarul real și controlul asupra companiei.

Datorită faptului că anonimatul este adesea întărit prin utilizarea societăților comerciale incluse în jurisdicții străine, este un element important ca și autoritățile să dețină capacitatea de a difuza la nivel internațional informațiile privind beneficiarul real și controlul asupra companiei. Recunoscând faptul că există mai multe impedimente într-un schimb de informații suficient și efectiv între jurisdicții, infractorii folosesc adesea grupuri de societăți comerciale, fiecare înființată într-o jurisdicție strict secretă diferită, pentru a combate orice efort al autorităților de a-l identifica pe beneficiarul real.

Au fost identificați câțiva factori care afectează transparența structurilor comerciale.

Există câteva cazuri în care ar putea fi dificilă certificarea identității reale a ultimului beneficiar real în cadrul unor persoane juridice.

În unele jurisdicții (Olanda, Marea Britanie și multe centre off-shore), companiilor li se permite să acționeze ca directori, în locul persoanelor fizice, deoarece managementul efectuat de o persoană juridică face posibilă evitarea eventualelor costuri legate de schimbarea directorilor ori de câte ori personalul este transferat. În plus, această soluție ar putea garanta acoperirea indemnizației profesionale dată de polițele de asigurare. În final, directorii persoane juridice pot reduce conflictele de interese care pot apărea în cazuri de existență a unui grup de companii. Cu toate acestea, directorii – persoane juridice pot fi mai ușor de utilizat cu rea credință, deoarece sistemul legal nu poate dovedi, la timp și eficient, răspunderea penală a directorului – persoană juridică față de cazul persoanelor fizice, pentru activități ilegale comise de persoane juridice. De fapt, directorii-persoane juridice, asemenea directorilor nominali, pot fi folosiți pentru ascunderea identității beneficiarului real și pentru reducerea nivelului și a calității informației despre director raportată la Oficiul Registrului Comerțului.

Mai mult, o societate corporativă susceptibilă, în special să fie utilizată cu rea-credință, este compania internațională caracterizată prin nedezevaluirea beneficiarului real, anonimatul acționarilor, prin folosirea titlurilor la purtător, directori – persoane juridice și nici un control de audit asupra conturilor.

Referitor la aceste probleme, *Raportul OECD privind mijloacele de utilizare a societăților în scopuri ilicite* a identificat unele măsuri pentru îmbunătățirea transparenței persoanelor juridice:

- Furnizarea de informații: companiile trebuie să furnizeze autorităților informații privind beneficiarul și structura societății în momentul înființării sau al înregistrării;
- „Opțiunea intermediară”: o astfel de informație poate fi obținută, verificată și păstrată în înregistrările acelor intermediari financiari implicați în înființarea și managementul societăților, cum ar fi agenții de înființare a companiilor, trusturi, avocați, notari, administratori, companii ce au deținători de titluri nominale, directori ce pot fi furnizori de servicii pentru societate;
- Mecanismul de investigație: proprietatea și controlul informației sunt solicitate de către autorități doar atunci când se suspectează vreo activitate ilegală sau când se realizează funcțiile de reglementare/de supraveghere.

În aceste cazuri, există două riscuri de spălare a banilor:

a) produsele financiare pot fi achiziționate fără identificarea cumpărătorului;

b) societățile pot fi deținute și controlate de către persoane care nu pot fi identificate.

Exemplul 4 - Companii „scoică”

Companiile „scoică” sunt descrise drept companii care nu au active independente sau

operațiuni proprii și care sunt utilizate de către proprietarii acestora pentru a-și desfășura afacerile sau pentru a menține controlul asupra altei companii. O companie „scoică” este înregistrată sau autorizată în statul sau în țara în care este înmatriculată sau înființată, nu este tranzacționată pe piața de capital și nu operează de sine stătător. Deoarece companiile „scoică” nu sunt ilegale sau inadecvate, spălătorii de bani, evaziioniștii și finanțatorii terorismului utilizează companiile de acest tip ca mijloace de ascundere a provenienței ilicite a banilor acestora. Aceste companii sunt ușor de înființat și pot fi conectate cu alte companii „scoică” din lume. Dacă o companie „scoică” este înființată într-o jurisdicție cu legislație strictă privind secretul bancar, este aproape imposibil să se identifice proprietarii sau directorii societății, și, de aceea, este imposibil să se urmărească fondurile ilicite care sunt returnate către beneficiarul real. Acesta este însăși efectul dorit de spălătorii de bani, finanțatorii terorismului, evaziioniștii fiscali și este motivul pentru care operațiunile companiilor „scoică” reprezintă metode eficiente pentru întreruperea urmei documentelor care sunt căutate de autoritățile de aplicare a legii (investigatorii).

Companiile „scoică”, în mod tipic, există doar pe hârtie. Documentele de înființare ale companiei pot cuprinde un cont bancar valid și ceva mai mult decât numele sau adresa avocatului sau a agentului care se ocupă cu înființarea companiei, împuternicitul și poate câțiva dintre acționari.

În momentul în care infractorii caută să utilizeze companiile „scoică” pentru ascunderea proprietății sau a unei activități ilicite, aceștia vor furniza nume fictive sau nominale pe documentele de înființare a companiei. Conturile joacă roluri importante în mișcările de bani murdari, deoarece pot fi utilizate pentru a primi încasări, iar din punctul de vedere al transferului către conturile altor companii „scoică”, se crează o aparență legală a afacerilor sau a persoanelor fizice. Documentele de înmatriculare dau o aparență de legalitate companiei „scoică”, permițând folosirea conturilor bancare pentru a primi depuneri de numerar structurate, destinate evitării cerințelor de raportare a tranzacțiilor cu numerar.

O tehnică folosită cu succes de infractori și teroriști este înființarea de companii „scoică” pentru a putea vinde acțiunile acestora „investitorilor externi”. Acești „investitori externi” sunt intermediarii folosiți de spălătorii de bani.

Achiziționarea de acțiuni se va face cu documentația necesară, se va furniza o metodă prin care banii spălați pot reintra în posesia celor care au stat la baza acțiunii. Este important să se cunoască faptul că utilizarea unor astfel de companii poate fi pusă în contextul operațiunilor de spălare a banilor. Au existat cazuri de operațiuni care au dus la erori datorită fraudelor mari sau a modului de pregătire. Deși modul de acțiune este similar în special în primele faze, scopul și implicările de operare sunt foarte diferite.

Procedurile de înființare a unei companii variază în funcție de jurisdicție. Agenții care înființează compania sunt preluați pe postul de consultanți pentru găsirea unor locații foarte bune, în vederea înființării persoanei juridice, ținându-se cont de necesitățile persoanei fizice, care trebuie să se potrivească cu jurisdicția respectivă. Agentul poate selecta o anumită jurisdicție deoarece aceasta oferă avantajele unei înființări rapide, a unor costuri mici de înmatriculare sau existența unor clauze minime; sau poate alege altă jurisdicție deoarece aceasta oferă companii „pe tavă”.

Sau, ar putea alege o locație datorită faptului că aceasta nu solicită informații despre proprietarul companiei în evidențele publice, sau interzice dezvăluirea oricărei informații.

Agentul face pregătiri pentru nominalizarea directorilor și a altor funcționari și înregistrează compania într-o locație optimă. Agenții de înființare pot oferi, de asemenea, și alte servicii, precum recepționarea și transmiterea prin e-mail și fax, centrală telefonică, servicii administrative, deschidere și administrare de conturi bancare sau servicii de prezentare a companiei anumitor instituții financiare.

O companie sau o persoană juridică este considerată înființată în momentul înregistrării ei la oficiul registrului comerțului. Procesul variază de la o jurisdicție la alta, dar include, în mod tipic, desemnarea directorului și a altor funcționari, selectarea sediului, obținerea dreptului de emiteră a acțiunilor pentru companie și completarea formularelor necesare de înmatriculare la registru. Deoarece acest proces poate fi complicat și de durată, persoanele fizice care doresc crearea unei astfel de entități utilizează din ce în ce mai mult serviciile specialiștilor în domeniu – un agent de înființare a companiilor care realizează sarcini administrative în înființarea companiei în numele persoanelor fizice.

Agentul poate face parte dintr-o companie legală sau fiscală sau poate presta serviciile independent. Nu există încă o definiție oficială pentru „agentul de înființare de companii”. Pe baza informațiilor furnizate de experți și a discuțiilor purtate în timpul exercițiului de tipologii, un agent de înființare de companii poate

fi orice agenție care acordă asistență în crearea unei persoane juridice – denumite „companii scoică” – ce pot fi ulterior utilizate pentru diferite scopuri comerciale.

Anumite tipuri de activități caută serviciile unui agent de înființare de companii, cum ar fi: companiile de comerț import/export, companii de investiții, companii holding, consultanță, companii de transport, companii de furnizare de servicii Internet și persoane fizice care caută să optimizeze aspectele fiscale sau să-și protejeze bunurile.

ANEXA 12: Definiții, noțiuni și termeni utilizați în legislația aplicabilă⁸:

1. **A avea sub control:** toate situațiile în care, fără a deține un titlu de proprietate, o persoană fizică sau juridică are posibilitatea de a dispune, în orice mod, cu privire la bunuri, fără a obține o aprobare prealabilă din partea proprietarului de drept sau de a influența în orice mod persoane sau entități desemnate ori alte persoane fizice sau juridice.
2. **Bancă fictivă:** o instituție de credit ori o instituție care desfășoară activitate echivalentă, înregistrată într-o jurisdicție în care aceasta nu are o prezență fizică, respectiv conducerea și administrarea activității și evidențele instituției nu sunt situate în acea jurisdicție, și care nu este afiliată la un grup financiar reglementat.
3. **Bunuri:** bunurile corporale sau necorporale, mobile ori imobile, precum și actele juridice sau documentele care atestă un titlu ori un drept cu privire la acestea.
4. **Finanțarea terorismului:** punerea la dispoziția unei entități teroriste a unor bunuri mobile sau imobile, cunoscând că acestea sunt folosite pentru sprijinirea sau săvârșirea actelor de terorism, precum și realizarea ori colectarea de fonduri, direct sau indirect, ori efectuarea de orice operațiuni financiar-bancare, în vederea finanțării actelor de terorism.
Sau, conform Directivei 849: furnizarea sau colectarea de fonduri prin orice mijloace, în mod direct sau indirect, cu intenția folosirii acestora, sau cunoscând faptul că urmează să fie folosite, în totalitate sau parțial, pentru a comite oricare dintre infracțiunile în înțelesul articolelor 1-4 din Decizia-cadru 2002/475/JAI a Consiliului.
5. **Operațiuni ce par a avea o legătură între ele:** operațiunile aferente unei singure tranzacții decurgând dintr-un singur contract comercial sau înțelegere de orice natură între aceleași părți și a căror valoare este fragmentată în tranșe mai mici de 15.000 euro ori echivalentul în lei, atunci când acestea sunt efectuate în cursul aceleiași zile bancare, în scopul evitării cerințelor legale.
6. **Persoane expuse politic (PEP):** persoanele fizice care exercită sau au exercitat funcții publice importante, membrii direcții ai familiilor acestora, precum și persoanele cunoscute public ca asociați apropiați ai persoanelor fizice care exercită funcții publice importante.
7. **Beneficiar real:** orice persoană fizică ce deține sau controlează în cele din urmă clientul și/sau persoana fizică în numele ori în interesul căruia/căreia se realizează, direct sau indirect, o tranzacție sau o operațiune.

Această categorie include cel puțin:

(a) în cazul entităților corporatiste:

(i) persoana (persoanele) fizică care deține/dețin, în final, proprietatea sau controlul unei entități legale (legal entity) prin proprietate sau control direct sau indirect asupra unui procent suficient de acțiuni sau drepturi de vot în acea entitate legală, inclusiv prin titluri/acțiuni la purtător (bearer share holdings), alta/altele decât o companie înregistrată pe o piață reglementată care este subiect al obligației de divulgare conform legislației Comunitare sau care este subiect al standardelor internaționale echivalente; un procent de 25% plus unu din acțiuni va fi considerat suficient pentru a îndeplini acest criteriu;

(ii) persoana fizică (persoanele) care exercită în alt mod controlul asupra conducerii/managementului unei entități legale;

⁸ Semnificația prevăzută în Legea nr. 656/2002, republicată, în Regulamentul de aplicare a prevederilor Legii nr. 656/20002, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 594/2008, cu modificările și completările ulterioare.

(b) în cazul persoanelor juridice, cum ar fi fundațiile și aranjamentele legale, precum și al trusturilor care administrează și distribuie fonduri:

(i) acolo unde viitorii beneficiari au fost deja stabiliți, persoana fizică (persoanele) care este/sunt beneficiar/i a 25% sau mai mult din proprietatea unui aranjament sau entități legale;

(ii) acolo unde indivizii care obțin beneficii de la persoana juridică sau aranjament rămân să fie determinați, categoria de persoane în al cărei interes principal este instituită și operează entitatea sau aranjamentul;

(iii) Persoana (persoanele) fizică/e care exercită un control semnificativ asupra a 25% sau mai mult din proprietatea aranjamentului legal sau al entității legale.

8. *Raport de tranzacții cu numerar*: documentul al cărui conținut și formă se stabilesc prin decizie a Plenului Oficiului și prin care persoanele prevăzute la art. 10 din Legea nr. 656/2002 transmit Oficiului informațiile privind tranzacțiile cu sume în numerar, a căror limită minimă reprezintă echivalentul în lei a 15.000 euro.

9. *Raport de tranzacții suspecte*: documentul ale cărui conținut și formă se stabilesc prin decizie a Plenului Oficiului Național de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor (*Oficiul*), prin care persoanele prevăzute la art. 10 din Legea nr. 656/2002 transmit Oficiului informațiile privind operațiunile suspecte de spălare a banilor sau de finanțare a actelor de terrorism.

10. *Relație de afaceri*: relația profesională sau comercială legată de activitățile profesionale ale auditorilor financiari și despre care, la momentul inițierii, se consideră a fi de o anumită durată.

11. *Spălarea banilor*:

- (a) schimbul sau transferul de bunuri, cunoscând că bunurile provin dintr-o activitate infracțională sau dintr-un act de participare la o astfel de activitate, în scopul ascunderii sau disimulării originii ilicite a bunurilor sau al sprijinirii oricărei persoane implicate în comiterea activității respective pentru a se sustrage consecințelor legale ale acțiunii persoanei respective;
- (b) ascunderea sau disimularea adevăratei naturi, a sursei, a localizării, a amplasării, a circulației sau a proprietății bunurilor ori a drepturilor asupra acestor bunuri, cunoscând că bunurile provin dintr-o activitate infracțională sau dintr-un act de participare la o astfel de activitate;
- (c) dobândirea, deținerea sau utilizarea de bunuri, cunoscând, la data primirii lor, că acestea provin dintr-o activitate infracțională sau dintr-un act de participare la o astfel de activitate;
- (d) participarea la oricare dintre acțiunile menționate la literele (a), (b) și (c), asocierea în vederea comiterii acestora, tentativa de comitere și asistența, instigarea, facilitarea și consilierea în vederea comiterii acțiunilor menționate.

Se consideră spălare a banilor și situația în care activitățile care au generat bunurile care urmează a fi spălate au fost derulate pe teritoriul unui alt stat membru sau al unei țări terțe.

12. *Transferuri externe în și din conturi*: transferurile transfrontaliere, astfel cum sunt acestea definite potrivit reglementărilor naționale în materie, precum și operațiunile de plăți și încasări efectuate între rezidenți și nerezidenți pe teritoriul României.

13. *Tranzacție suspectă*: operațiunea care aparent nu are un scop economic sau legal ori care, prin natura ei și/sau caracterul neobișnuit în raport cu activitățile clientului auditorului financiar, trezește suspiciunea de spălare a banilor sau de finanțare a terorismului.

ACTE NORMATIVE ÎN VIGOARE LA DATA ELABORĂRII PREZENTULUI GHID

1. Decizia Plenului Oficiului nr. 673/2008 pentru aprobarea Metodologiei de lucru privind transmiterea rapoartelor de tranzacții cu numerar și a rapoartelor de transferuri externe.
2. Decizia Plenului Oficiului nr. 2742/2013 privind forma și conținutul Raportului de tranzacții suspecte, ale Raportului de tranzacții cu numerar și ale Raportului de transferuri externe.
3. Decizia ONPCSB nr. 1.426 din 10 noiembrie 2011 pentru aprobarea Normelor privind mecanismul de transmitere către Oficiul Național de Prevenire și Combateră a Spălării Banilor a rapoartelor prevăzute la art. 18 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 202/2008 privind punerea în aplicare a sancțiunilor internaționale, precum și a Formularului pentru raportarea persoanelor, entităților desemnate și a operațiunilor care implică bunuri în sensul Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 202/2008 privind punerea în aplicare a sancțiunilor internaționale.
4. Directiva UE nr. 849 din 20 mai 2015 privind prevenirea utilizării sistemului financiar în scopul prevenirii spălării banilor sau finanțării terorismului, de modificare a Regulamentului UE nr. 648/2012 al Parlamentului European și al Consiliului și de abrogare a Directivei 2005/60/CE a Parlamentului European și a Consiliului și a Directivei 2006/70/CE a Comisiei.
5. Ghidul final privind securitatea plăților pe internet din 19 decembrie 2014 elaborat de către Autoritatea Bancară Europeană (EBA).
6. Ghidul privind cele mai bune practici ale Uniunii Europene de aplicare eficientă a măsurilor restrictive persoanelor suspectate de săvârșirea actelor de terorism.
7. Ghidul internațional privind Cele Mai Bune Practici - Detectarea și Prevenirea Transporturilor Transfrontaliere de Numerar, de către Teroriști și Alți Infracțori, publicat pe site-ul FATF/GAFI (www.fatf-gafi.org)⁹.
8. Hotărârea Guvernului nr. 594/2008 privind aprobarea Regulamentului de aplicare a prevederilor Legii nr. 656/2002 pentru prevenirea și sancționarea spălării banilor, precum și pentru instituirea unor măsuri de prevenire și combatere a finanțării actelor de terorism, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 444 din 13 iunie 2008, cu modificările ulterioare.
9. Hotărârea Guvernului nr. 1437/2008 privind aprobarea Listei cuprinzând statele terțe care impun cerințe similare cu cele prevăzute de Legea nr. 656/2002 pentru prevenirea și sancționarea spălării banilor, precum și pentru instituirea unor măsuri de prevenire și combatere a finanțării actelor de terorism.
10. Hotărârea Guvernului nr. 1.272 din 18 octombrie 2005 pentru aprobarea listei persoanelor fizice și juridice suspecte de săvârșirea sau finanțarea actelor de terorism.
11. Legea nr. 656 din 7 decembrie 2002, Republicată, pentru prevenirea și sancționarea spălării banilor, precum și pentru instituirea unor măsuri de prevenire și combatere a finanțării terorismului, cu modificările și completările ulterioare.
12. Legea nr.70 din 2 aprilie 2015 pentru întărirea disciplinei financiare privind operațiunile de încasări și plăți în numerar și pentru modificarea și completarea OUG nr.193/2002 privind introducerea sistemelor moderne de plată.
13. Legea nr. 535 din 25 noiembrie 2004 privind prevenirea și combaterea terorismului, cu modificările și completările ulterioare.
14. Legea nr. 217/2009 pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 202/2008 privind punerea în aplicare a sancțiunilor internaționale.
15. O.U.G. nr. 202 din 4 decembrie 2008 privind punerea în aplicare a sancțiunilor internaționale, cu modificările și completările ulterioare.
16. Regulamentul (CE) nr. 881 din 27 mai 2002 de instituire a unor măsuri restrictive specifice împotriva anumitor persoane și entități care au legătură cu Osama bin Laden, cu rețeaua Al-Qaida și cu talibanii și de abrogare a Regulamentului Consiliului (CE) nr. 467/2001 de interzicere a exportului anumitor mărfuri și servicii în Afganistan, de întarire a interdicției de zbor și de extindere a înghețării fondurilor și a altor resurse financiare în ceea ce-i privește pe talibanii din Afganistan.
17. Rezoluția Consiliului de Securitate al Organizației Națiunilor Unite nr. 1267(1999) privind Al-Quaida și Talibanii, precum și persoane și entități asociate, cu modificările și completările ulterioare.
18. Rezoluția Consiliului de Securitate al Națiunilor Unite nr. 1373 (2001) privind combaterea terorismului.

⁹ A se consulta și legislația publicată pe site-ul ONCSB.

R.A. Monitorul Oficial
Centrul pentru relații cu publicul
CONFORM CU ORIGINALUL

EDITOR: GUVERNUL ROMÂNIEI

„Monitorul Oficial” R.A., Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București; C.I.F. RO427282,
IBAN: RO55RNCB0082006711100001 Banca Comercială Română — S.A. — Sucursala „Unirea” București
și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 Direcția de Trezorerie și Contabilitate Publică a Municipiului București
(alocat numai persoanelor juridice bugetare)

Tel. 021.318.51.29/150, fax 021.318.51.15, e-mail: marketing@ramo.ro, internet: www.monitoruloficial.ro

Adresa pentru publicitate: Centrul pentru relații cu publicul, București, șos. Panduri nr. 1,
bloc P33, parter, sectorul 5, tel. 021.401.00.70, fax 021.401.00.71 și 021.401.00.72

Tiparul: „Monitorul Oficial” R.A.

5 948368 996045